

MILENCI NA JEDNU NOC

Ivan Klíma

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

43 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

Milenci na jednu noc

Ivan Klíma

Znění tohoto textu vychází z díla [Milenci na jednu noc](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Československý spisovatel v Praze v roce 1964. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

§

Text díla (Ivan Klíma: Milenci na jednu noc), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uved'te autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 30. 4. 2020.

OBSAH

Lingula	6
1	6
2	17
3	26
Pás	33
1	33
2	40
Poprava koně	51
1	51
2	53
3	60
4	65

Lingula

1

Menza byla dlouhá a bezútěšná, hluboko v podzemí, a její stěny, kromě zadní skleněné, měly jen slepé výklenky místo oken. Menzovní výbor se sice snažil zastřít jejich pustotu ručně malovaným desaterem:

NEPOLIJEŠ! NEZANECHÁŠ NÁDOBÍ
ŠPINAVÉHO! NEZAKOUŘÍŠ!...

ale sál tím příliš nezvládněl a Tomáš i s kamarády nosili své obědy až ke skleněné stěně. Bylo tu více vzduchu, víc světla a stolek pod posledním článkem desatera měl jednu nohu kratší, nikdo u něho nesedal a hodil se proto výborně k odkládání kabátů, aktovek a talířů od polévky.

Zvykli si na toto místo, poslední stolek v druhé řadě, vystříhli z papíru velkého štíra, na něj napsali:

BIOLOGIE – REZERVOVÁNO!

Hned za skleněnou stěnou ležela malá zahrádka, dva keře modrého bezu, nízký akát, bílá magnólie a zlatý déšť, hnízdili tu kosi a párek hrdliček. Nevšímali si toho příliš, jenom ptákům v zimě házeli zbytky z talířů a jednoho dne skoro s podivem zjistili, že zatímco studovali čeled' *Viciaceae*, akátu vyrašily první lístky.

Když rozkvetl bez, u stolku s kratší nohou se objevila cizí dívka, skoro bílé vlasy vysoko vyčesané, olivové oči pod tmavým obočím – dlouhý krk, seděla vzpřímená jako figurína a v štíhlých prstech

držela příbor s takovou elegancí, jako by seděla v Internacionálu anebo před filmovou kamerou.

Po celou dobu, kdy jedla, z ní téměř nespustili pohled a za celou tu dobu na ně ona ani jednou nepohlédla, jako by ani nevěděla, že vedle ní někdo sedí a že nad hlavou jí visí desáté přikázání:

BUD PŘÍVĚTIVÝ K SOUDRUHŮM!

Když dojedla, otřela si ústa kapesníčkem, její pohled tkvěl přitom dokonale v prázdnu; potom vstala, na okamžik se ohlédla, teď si jich musela všimnout, ale nedala nic najevo a odběhla na vysokých tenkých podpatcích krátkými krůčky dokonalé sekretářky.

„Film!“ otipovali ji.

Potom seděli déle, nežli mívali ve zvyku sedět, a plácali o té dívce: nohy, boky, ňadra a oči. Nemohli ji jen tak nechat. Toho času byl jediný z nich volný Tomáš, připadl tedy ten úkol jemu, i když se shodli, že to bude nejspíš nad jeho schopnosti.

Druhý den ji uviděli už z dálky. Seděla u stejného stolku, proti ní chlapík – nejmíň o patnáct let starší – skoro plešatý, na rozpláclem nose módní brejličky, cíp límečku mu trčel vzhůru, vyhlížel zcela tuctově.

Ona jedla jako vévodkyně z Monmouthu, on hlasitě srkal polévku, skloněný až skoro do talíře.

„Chutná ti tu?“ slyšeli ho.

„Ano!“

Potom ti dva dlouho mlčeli, až se ona zeptala: „A tobě?“

„To víš, když jsem tu s tebou!“ Přestal jíst a usmál se zahrnědlými zuby.

„Nech toho, nemám ráda ty řeči.“ Už mlčeli až do konce oběda. Potom on vzal špinavé nádobí a odnášel je a všichni gratulovali Tomášovi, protože proti tomuhle nemohl být bez naděje.

Do dvou dnů zjistili, že ten mužík přednáší rodinné právo, je rozvedený a má dvoubarevného spartaka, o ní však nezjistili nic. Nikdo ji

neznal a nikdo ji předtím neviděl, nestudovala zřejmě, patřila jenom k tomu právníkovi a také už se od toho dne objevovala jenom s ním.

Zvykli si na ni a přestali poslouchat, co ti dva u sousedního stolu mluví. Ostatně mlčeli skoro pořád, on byl stále stejně nevzhledný a ona stále stejně dokonalá; když dojedli, on odnášel špinavé talíře a ona zůstávala ještě několik okamžiků sedět a sledovala ho nepřítomným pohledem. Pak odešla za ním a po schodech už stoupali spolu a on ji držel za ruku.

Říkali jí Tomášova holka. Byl v tom přátelský výsměch – už mu ji přisoudili a také on sám si ji přisoudil, ale zatím s ní nepromluvil ani slovo. Ten člověk se od ní totiž nehnul a také ona nikdy nezavdala příčinu, aby ji mohl oslovit. Už vlastně nikdo ani nečekal, že ji osloví, jenom on na to myslel, myslel na to stále častěji a představoval si chvíli, kdy to učiní, a protože v duchu to bylo všechno velmi snadné, představoval si i všechny ostatní chvíle: seděli proti sobě na terase Bruselu – hudba, půlnoční parket, viděl její široce rozevřené olivové oči, široké rty, líbal ji při tanci a pak pod obloukem mostu a v průjezdu domu, v němž bydlela, a ještě ve dveřích a líbal ji na neznámé tenkonohé židli tam uvnitř a potom se milovali na neznámém gauči – dlouhý posedlý okamžik. Potom se znovu vracel k začátku.

„Co děláte dneska odpoledne? Nabízí se vám totiž ohromná možnost strávit je ve společnosti velmi zajímavého muže...“ To se nehodilo. Na to by mu *ona* vůbec neodpověděla.

Čučel do skript. Body *Fasciola*, *Opisthorchis*, srdčitá těla se dvěma přísavkami...

„*Jste jako utkaná z mořských vln*. Dovolíte, abych se na vás chvílku díval? Jenom chvíli. A jenom díval!“ To by určitě neodmítla. Jenže by to vypadalo, jako bych se do ní úplně pomát.

„Máte hlavu jako *Upupa epops*.“

„Jako co?“

„*Upupa epops*!“

Trochu rozpačitého smíchu.

„To je pták. S nádhernou hlavou. I když nic ve srovnání s vaší!“
Tohle vypadalo slibně.

Přednášky skončily, nechodili už společně na oběd, některý den vůbec nevypadli z koleje a živili se chlebem, treskou v tomatě, makovou buchtou a nakládanými ryzci od maminky a žvanili přitom o čtyřech rysech dialektiky, o nešťastné Belindě Lee, o Semaforu, že Fuchs, když vyhazoval posledně od zápočtů, řval tak, až uklízečka o patro níž upustila baňku s velkolepým exemplářem čínského kraba, krab i s lihem si to tekł po podlaze jako živý, bába z toho mohla mít smrt.

Potom už do zkoušky zbýval jenom den a noc, žvýkali zvolna a mleli přitom v duchu rozdělení červů, dostal se zrovna k řádu *Brachiopoda*, nesmyslní mořští červíci, které nejspíš nikdy nespattří; možná, že právě dneska přišla sama, mohlo by to být ohromné vytržení z té červavé nudy! Ale den před zkouškou?

Šel se aspoň oholit, pak si vyčistil boty, konečně do menzy bylo jen dvacet minut, oblékl si novou košili, poslední stříh, vypadal v ní docela zajímavě, kdyby si ještě půjčil stříbrný zapalovač – prachy měl, celou stovku schovanou pro mimořádné případy.

Den byl nesnesitelně horký, potil se v nacpané tramvaji, spílal si pitomců a byl odhodlán, že pokud ji tam vůbec zastihne, osloví ji, i kdyby s ní seděl u stolu děkan.

Uviděl ji už z dálky, jasně zelená blůza, bílé vlasy, seděla za kývavým stolem, židle proti ní byla prázdná.

Vyzvedl si rychle oběd a propletl se s talíři k ní.

V širokém výstřihu bronzový řetěz s ozdobnou mincí, hladká, velice jemná a hladká plet'. „Je tu volno?“

Vzhledla překvapeně. „Pozor,“ řekla, „vyléváte si polívku!“

Snažil se jíst s grácií jako ona, ale měla před ním náskok, zbývala mu na talíři ještě polovina knedlíků, když dojedla. Musel něco rychle učinit. „Jste tu dneska sama?“ Taková pitomost. Taková nejvšednější pitomost. „Je asi u zkoušek, že jo?“ dodal rychle.

„Nevím!“ Složila talíře na sebe a vstala.

„Počkejte,“ vyhrkl. „Co byste řekla malé odpolední procházce?“

„Čemu?“

„Co byste jinak dělala dneska odpoledne?“

„Šla na ryby!“

Trochu mu vyrazila dech. „To není žádná zábava,“ namítl chabě.

„A co byste mi nabídl vy?“

„Něco, co jste ještě nezažila. Originál nezapomenutelný večer!“

„Mluvil jste předtím o odpoledni.“ Pak vzala do jedné ruky talíře, do druhé kabelku a odcházela krátkými krůčky dokonalé sekretářky.

Běžel za ní – po schodech a pak po horké přeplněné ulici, taková příležitost se už nikdy nevrátí, usilovně se snažil vymyslet něco chytrého, něco vtipného, něco lehounce ironického, něco podmanivě sebevědomého – a mlčel.

Na křižovatce svítila červená. „No tak co,“ dívala se upřeně na to světlo. „Budeme mít ještě dlouho společnou cestu?“

„Pořád,“ řekl beznadějně, „ledaže byste mě chtěla úplně zničit!“

Přešli křižovatku, od Prašné brány přijížděl taxík. Zamávala velmi rezolutně.

Taxikář se naklonil dozadu a nedbale pootevřel dvířka.

Přiskočil rychle a podržel je zvenčí.

„Kam to bude?“ zeptal se muž za volantem.

„Ke Zlaté studni,“ řekl ještě zvenčí. Potom vklouzl rychle dovnitř a vůz se rozjel.

Dívala se upjatě před sebe: cítil teď slabou šeršíkovou vůni, byl nadšen svou vlastní drzostí: tohle muselo zapůsobit. Vždycky je lepší jednat, nežli zbytečně žvanit.

Auto přejelo most a několikrát se zakroutilo úzkými uličkami: „Šestnáct korun!“ oznámil muž za volantem a rychle smazal čísla.

„Děkuju za svezení,“ řekla. „Myslím, že v drzosti jste skutečně dost svérázný!“

Zalichotilo mu to. „Tak pojd'te nahoru! Přece tu nebudeme stát.“

„Neobyčejné odpoledne,“ řekla pohrdavě. „Sedět na terase a čumět na stověžatou. K tomu dvě deci vína a vy! Nic lepšího jste nevymyslel?“

„Vymyslel bych. Ale nedala jste mi čas.“

„Máte ho teď!“

„Dobře. Vymyslím něco úplně originálního. Ale teď si půjdeme sednout nahoru!“

Vystoupali po sto šesti schodech, přivolal číšníka a velmi nedbale objednal láhev šampaňského, aspoň poznám, jakou to má chuť.

Město bylo skutečně krásné, několik oken se ohnivě lesklo, malé, starodávne tramvaje se bezhlese sunuly po dalekém nábřeží, věže patřičně čnely a nad stáletou historií visel nehistorický oblak dýmu a výfukových plynů.

„Mohli bychom se představit,“ navrhl.

„Ohromně originální začátek,“ řekla. „Co se týká mého jména – nic vám do něho není. A vaše mě nezajímá.“

Byl odhodlaný nedat se zmást. Zvedl tedy pohár. „Jsi zvláštní. Ohromně zvláštní. A zajímavá.“

Dívala se mimo něho, přes nízké zábradlí, do tmavých, uťouzených střech. „A teď mi řekni, co vlastně chceš,“ promluvila do prázdna.

„Vždyť víš, strávit s tebou odpoledne a večer!“

„Jaký by to mělo smysl?“

„Nevím... Třeba bychom mohli být oba šťastní!“

„Nech těch řečí! Už jsem to mockrát poslouchala.“

Mlčeli.

„Řekneš něco o sobě?“

„Ne!“

„Studuješ?“

Mlčela.

„A jeho miluješ?“

„Nech toho!“

„Přece nejsi šťastná,“ řekl.

„Tohle vykládáš všem a každá se diví, jak jsi to uhod, co?“

„Ale ty nejsi. Poznám to!“

„Nech hned těch řečí. Nebo tě tu nechám sedět.“

Zaplatil víno. Za spropitné by byly v menze tři obědy. Zbývalo mu už sotva čtyřicet korun.

„Ted' mě doufám propustíš,“ řekla, když sestoupali se schodů. Ale v té otázce už byla vlastně odpověď. Mohla přece odejít, nemusela se ho vůbec ptát. Bylo na čase nasadit zajímavé téma. Anebo historiku. Ale byl ted' celé dny zahrabaný v červech.

„Nepropustím,“ řekl ledabyle. Loňské zimy málem zahynul na horách. No, trochu to ted' dramatizoval, ale zážitek to byl. Jenom jak se nenápadně přehoupnout na zimu? Zeptal se tedy zatím: „Chodíš do Semaforu?“

„Na tom ti přece nemusí záležet!“

„Tomu říkám moderní muzika. Dokonce člověku dodá náladu, i když už si je jistě, že za chvíli bude po něm!“ Tohle byl tedy prvotřídní přechod. Pohlédl na ni kradmo, ale nepostřehl v jejím obličeji ani stopu zájmu.

Začal tedy líčit tu strašlivou mlhu, vichřice *kvílela*, krystalky ledu *bičovaly* tváře, dech *zmrzal* u úst.

Šla vedle něho nezúčastněně, soustředěná na chůzi s pohledem strnule upřeným před sebe, byly čtyři hodiny odpoledne, chodníky se zaplnily lidmi, nabíhali do krámů, uříčené tváře, okouněli před výklady, vráželi do něho, před zmrzlinářstvím se tísnil zástup. Jen málo věcí se mohlo zdát v této chvíli tak nesmyslným jako kvílení vichřice, sněhové závěje a nebezpečí hor.

Několikrát zoufale polkl a snažil se z toho vyjít se ctí. Líčil pocity úplného vyčerpání.

Z reklamního plakátu se na něj zašklebila jakási herečka. Za ní padalo do propasti červené auto. Vůbec netušil, co to může být za film, ale plakát sliboval italskou veselohru a on tedy řekl, že o ní slyšel a je to prý velkolepé.

Trochu se ušklíbla a on spěchal koupit lístky, bylo už dávno po začátku, naštěstí tohle dílo zřejmě ani začátek nepotřebovalo. Nemohl se vůbec soustředit, snažil se však předstírat, že se baví, chechtal se hlasitě nejpitomějším vtípům, ohlížel se na ni vítězně, pak si uvědomil, že ona se nesměje, její obličej byl podivně strnulý, oči nepatrně pootevřené zřejmě nic nevnímaly, ústa jako by jí zkřivilo utrpení.

Je nějaká divná, řekl si. Možná, že se jí něco stalo. Něco, o čem nemám ani tušení. Anebo jemu. Proto nepřišel k obědu a ona celou tu dobu myslí na něho. Někaká tragédie, rozhodl, to by mohlo být docela zajímavé. Bude to chtít takovou dlouhou zámlku, až se mi svěří. *Víš, včera jsme byli ještě cizí, ale můžeš se na mě spolehnout!*

Pak by to ovšem chtělo nějaký čin.

Jenže jaký čin se dá vymyslet v tomhle pitomém světě?

Ledaže bych jel do Šárky, pomyslel si zlostně, a tam skočil ze skály. Na důkaz lásky. Anebo se vrhl v šatech do Vltavy. No, pomyslel si, snad vystačím s docela obyčejnou lavičkou a s takovým tím, co se jinak nevypráví. Jak jsem se prvně zamiloval, jak jsem poznal, že táta zahýbá mámě, a že když mi bylo šest měsíců, bombardovali Prahu. Dostal to sousední barák. Chápeš to? Mohl jsem nebýt, chybělo docela málo a teď tu mohlo vedle tebe sedět prázdno.

Film skončil.

„Byla to trochu otrava,“ přiznal. „Jestli ses nudila, tak mi to odpuště!“

„Proč?“ podivila se. „Máš jistě horší věci v zásobě!“

„Co myslíš?“

„Tanec,“ řekla. „Teď mě přece pozveš. Na večeři a pak tančit. Odhaduju tě tak na Střelák. Na Vltavu nejsi dost nóbl a v Luxoru zase nečepujou alkohol. Tam by ses nemoh tvářit ani trochu zhýrale. A v Oddycháči hraje jen dechovka.“

Napadlo ho něco úplně sebevražedného. „Zrovna tam jsem tě chtěl pozvat.“

„Aha, začínáš být originální.“ Určitě tam nikdy nebyla a teď se děsila párků a svátečních tatíků s dětmi. „Bude to jistě nezapomenutelné,“ řekla, „koupíš mi balónek a cukrovou vatu?“

„Všechno, co budeš chtít!“ Byl tam také jen jednou a zůstala mu matná představa spousty lidí a strašlivé nudy. Největší nuda je organizovaná zábava; DODRŽUJTE SMĚR ZÁBAVY! Ale snad se tam něco najde, něco, od čeho by se dalo začít! Třeba výstava umělých květín. Nebo večer poezie. Miluješ Holuba? Nebo Morgensterna? Tu o tom červu znáš?

*Ukrytý do ulity,
prazvláštní červ si žil...*

Víš, jak se rozmnožuje *Eunice viridis*? Fuj!

Nastoupili do tramvaje, koupil jízdenky, zbývalo mu už jenom šestnáct korun čtyřicet haléřů.

Brána parku byla široce otevřená, proti nim se klátila dvojice, ona měla pomačkané šaty a nesmyslně zmalovaná ústa, voda tiše vyšlehovala ze zobáků keramických potápek. Zahnuli doprava kolem uzamčeného sportovního paláce, před opuštěnými stánky se válely rozšlapané papírové pohárky, osamělý metař kousek před nimi je vršil v neúhlednou hromadu. Když šli kolem něho, zvedl hlavu, pokynul k pustým lavičkám, které se táhly podél záhonů, a řekl: „To jsou teď časy! Milencové seděj u televize.“

Byl mu vděčný za ty milence. „Všichni nejsou stejní, jak vidíte!“

„Pojď,“ vybídla ho netrpělivě. „Přece tu musí něco být.“

Cesta byla krásně sypaná, temné budovy spaly s beznadějně semknutými okny; opuštěná aréna se stupňovitými sedadly, amfiteátr divadla a velká kruhová stavba cirkorámy. Z trávníku vyrůstala bezsmyslná stavba abstraktní sochy z blýskavého kovu.

Zastavil se před ní.

„Jenom to ne,“ řekla rychle. „Nechci mluvit o abstrakcionistech. Nezajímá mě Miró ani Klee. Nezáleží mi na nich.“

Otočila se k němu, do vlasů jí padal poslední sluneční odlesk. Byla v té chvíli velmi krásná a on zapomněl, co chtěl říci, a myslel jen na to, že se snad budou milovat.

„A na čem ti vlastně záleží?“ zeptal se.

„Pojď,“ řekla, „něco se tu přece musí dít.“

„To je právě to. Tady se nic neděje... A na čem ti teda záleží?“

„Na tobě ne,“ odsekla, „když to chceš pořád slyšet.“

„To mně na tobě jo! Protože tě miluju.“

„Nech toho! Nech těch řečí!“

„Měl jsem pár holek,“ řekl, „jednu jsem měl skutečně rád.“

„A co?“

„Nechala mě... To byla ta první... Myslel jsem, že už nebudu mít žádnou tak rád. Ale tebe budu mít víc!“

Z dálky sem doléhala dechovka a rachot vagónů z nádraží a zvonění tramvajů, a to všechno ještě prohlubovalo ticho tady. A oni dva tu byli docela sami v nesmírném pohřebišti zábavy.

Zastavil se u jedné z laviček. „Sedneme si?“

Položila mezi něho a sebe kabelku a pokusila se stáhnout si sukni přes kolena.

„Myslel jsem to vážně,“ řekl.

Hladila prsty kůži kabelky, dotkla se přitom jeho ruky, snad to udělala schválně; kdyby teď váhal, musela by si myslet, že je nějaké jehně, přikryl ty prsty dlaní. Na okamžik ho ovládlo vzrušení z dotyku. Když tu ruku nedá pryč, obejmou ji. Cítil stále větší vzrušení, pod nímž velmi hluboko se chystalo zklamání: že všechno šlo tak snadno, že ona není tak zvláštní, tak nedostupná, tak vznešená, že by tu mohla sedět s kýmkoliv, že je jako všechny – *stejná*.

Vyprostila ruku, položila si obě dlaně na kolena, nedívala se na něho, po náspu duněl vlak; její pomalý a klidný dech; pohlédl jí do tváře, teď nebyla strnulá, jen plná únavy.

„Copak se nikdy nic nestane?“ zeptala se.

„Co by se mělo stát?“

„Něco velkého. Někáký pohyb. Nebude už nikdy revoluce?“

„Revoluce? Vždyť ta už byla!“

„Já nemyslím takovou,“ řekla zlostně.

„A jakou tedy?“

„Takový pohyb,“ řekla. „Útěk, křik. A na velkém schodišti by se hrálo divadlo. Jen tak pod širým nebem.“

„A to by bylo všechno?“

„Ne,“ na okamžik odřikávala z jakéhosi cizího textu. „Mohl bys, co chceš. Hrát s sebou, anebo nehrát. Anebo hrát něco jiného. Jít po těch schodech a jenom mlčet a vůbec nic neposlouchat.“

Nerozuměl jí docela. Asi nedovedla přesně říct, co chtěla, s tím už se musí u žen počítat. Ale v jejím hlase bylo něco dráždivě tesklivého, tomu rozuměl. Zdála se mu teď velmi blízka.

„Jak ti mám říkat?“

„Co? ... Už zase... Nech toho!“

„Ale nějak ti musím říkat!“

„Tak si něco vymysli!“ Byla opět úplně a povzneseně lhostejná. Ovládla ho zlost. „Dobře. Už jsem si vymyslel. Třeba *Lingula*.“

„Co?“

„Lingulo!“

„Jak chceš,“ řekla lhostejně.

Po náspu opět přešel vlak. Dívala se za ním. Jiskry a svítící okna. Všiml si toho. „Lingulo,“ řekl, „kousek odtud je nádraží. Pojedeme někam!“

„Kam?“

„To je přece jedno... Je v tom pohyb!“

Pokrčila rameny.

Vstali a vraceli se úplně prázdnou cestou. Mám už jenom šestnáct korun, uvědomil si. Ale zpátky se vždycky dostaneme, když budeme chtít.

U nádražní pokladny nikdo nestál. Vysypal všechny peníze na přepážku. „Dvakrát za osm dvacet,“ řekl.

„Co?“

Uviděl staropanenskou tvář, udivený pohled za brýlemi s tmavou obroučkou.

„Dvakrát za osm dvacet,“ opakoval.

„Kam?“

„To je jedno,“ řekl. „Nejbližším vlakem.“

„Vy nevíte, kam jedete?“

„Ne!“

„Takové lístky nemám,“ oznámila pokladní. „Můžete mít za sedm osmdesát anebo za osm čtyřicet.“

Podala mu dva tvrdé kartónky. „Pospěšte si! Za čtyři minuty vám jede váš vlak,“ řekla.

2

Vůz se měkce pohupoval, za oknem plynula noc se skleněnými světly, v kupé seděli čtyři dělníci, tři hráli karty, čtvrtý seděl proti ní, pozoroval ji mlčky a kouřil.

Už si ani nepamatovala, kdy naposled jela vlakem. Poslední léta měla vždycky známost s nějakým autem. Samé spartaky, ten poslední se jí líbil nejvíc, dvoubarevný – červený s černou střechou, ale jinak byl jako všichni, těch řečí, jezdili vždycky v sobotu na přehrada, rozvedený, nevěděla ani, proč s nimi jezdí, spousta chat na strmém svahu, bylo v nich k zalknutí vedro dlouho do noci, ale nějak musela přežít neděli, vždycky si ji někdo našel, kdyby aspoň nevedl ty řeči, spali nazí, byl to obyčejný právník, ale miloval lyriku: *Holčičko, máš oči jako zlatá rybička a hlavu jako Madona, chtěl bych si tě odnést. Aspoň kousíček, dát si tě na stůl pod sklo*, ty řeči, slyšela je ještě v úplném nočním tichu, nemohla usnout, přála si usnout,

ale nemohla, dusila ji ta slova a přála si, aby už bylo ráno, tak si to přála, že si začala hlasitě šeptat: Bože, ať už je ráno!

Ten student, co s ním jela, už dlouho vykládal historky o nějakém bláznivém profesorovi, dělník naproti ji stále pozoroval. Dívala se na něho také, ale ne do tváře; měl hubený žilnatý krk jako podivnou krajinu zvrásněnou oblými vrchy a proláclinami: v jedné z nich spočívala – připevněna na tenkém řetízku – malá mořská mušle.

Připadlo jí divné, že chlap nosí takovou titěrnost. Snad byl u moře a chce, aby si toho lidé všimli.

Viděl, že ho pozoruje, a usmál se trochu. Také se usmála. Jenom aby teď nezačal mluvit, lekla se. Nechtěla slyšet žádné řeči. O sobě, ani o něm, ani o životě.

Vlak zastavoval, rozjížděl se, po uličce dupaly kroky, musela se občas zasmát těm historkám, dělník naproti na ni stále upřeně hleděl: tak snad stál na břehu moře a bez hnutí obzíral vlny, snad proto si přivezl tu mušli, že měl rád moře a chtěl na ně vzpomínat. Na okamžik pohlédla do jeho klidných očí a tu si uvědomila, že on ji vlastně ani nevnímá, jenom se na ni dívá a dívá se přitom možná na moře nebo na svou dceru anebo na nějaký dávný den, ale to všechno vidí jedině skrze ni.

Usmála se na něj znovu, snad to ani nebyl úsměv, jenom uspokojení.

Vlak začal brzdit. Dělníci vstávali, ten proti ní si nasadil rádiovku, potom jí pokynul hlavou jako staré známé a ona odpověděla: Sbohem, tónem, jakým se loučívala jen se známými.

Zůstala teď v kupé sama, jen s tím studentem, sedl si proti ní, tvářil se trochu unyle. Jako Belmondo. Měl také velké rty a rovný nos, jenom trochu zhýralosti mu chybělo.

„Vůbec jsi mě neposlouchala,“ řekl a snažil se vypadat rozhořčeně. „Ty jsi toho chlapa znala?“

„Ano.“ V jeho očích nebylo nic z klidu tamtoho. Pocítila stesk. Co mě to napadlo? Kam vlastně jedu? Ani nevím, kde budeme spát.

Ale na tom konečně nezáleží. Jen aby tam aspoň tekla voda. A aby předtím hloupě nežvanil.

Dívá se jako telátko, proč tak koukáš?

Je to ještě kluk, uvědomila si, určitě mladší než já. Jenom se tak tváří. Třeba by to ještě dokázal, napadlo ji. Mít mě rád. Ale k čemu, okřikla se, k čemu zase začínat? Vždyť na tom nezáleží, už jsem si přece zvykla, na ničem tak moc nezáleží. Jenom aby to bylo hezké, aspoň trochu hezké. Zpod přivřených víček zahlédla míhat se nažloutlé lampičky. „Pojd!“ uslyšela jeho hlas, „už musíme vystupovat!“

Bylo to malé nádraží, čtyři lampy, pod nimi truhlíky s pelargóniemi, ospalý výpravčí.

„Znáš to tady?“

„Ani ne!“

Pustili se za lidmi, rozkopanou tmou se dostali k několika světlům, jedno z nich patřilo hospodě.

„Nepozveš mě na večeři?“ zeptala se.

„Samozřejmě,“ řekl. Ale stál přede dveřmi a tvářil se zoufale. Konečně si vzpomněla, jak na nádraží vysypával poslední drobné. Sáhla do kabelky, našla malou peněženku a podala mu ji.

V lokále seděli jen tři lesníci s černým loveckým psem, vedoucí dřepěl u jejich stolu, zřejmě pili společně, teď společně čuměli na ni. „Hrome,“ řekl kdosi z nich polohlasně.

Čtyři buřty a chleba, sedli si do rohu za stůl s voskovým plátnem, nad jejich hlavou říjel jelen dvanáctérák na břehu bledě modré řeky.

Lesníci zvyšovali hlas: „... hnal se s mordou u země, najednou, jako když mu sváže běhy, chlupy zježené, nehnul se mi z místa...“

Věděla jistě, že přesně tohle už slyšela, dokonce právě v téhle hospodě, kupodivu i tady se všechno opakuje, ty tři lesníky s černým psem. Věděla, že pes narazil na stopu zuřivého kance, kdy to jen slyšela, určitě velmi dávno, ano, vzpomněla si, ještě s otcem, to tedy muselo být za války anebo první rok po ní, šli po jakési cestě, už se na ni vůbec nepamatovala, potom kvečeru dorazili do

téhle hospody a hned u dveří seděli ti tři lesníci se psem a vykládali historku o kňouroví.

To je velmi divné, napadlo ji, že tu pořád sedí, že je ještě neomrzela ta historka, ale copak všichni neposloucháme jen několik pořád stejných historek?

Vedoucí před ně postavil talíře.

Jedli mlčky, najednou řekl: „Potkalo tě něco smutného, vid’?“

„Ano,“ řekla. „Ty!“ Dala se do smíchu.

„A co on?“

„Kdo?“

„Však víš!“

„Á...“ protáhla. Zapomněla na něj v téhle chvíli úplně. Jako skoro vždycky, když nebyla právě u něho. Neměla nikdy nikoho tak blízkého, aby na něj mohla stále myslet.

„Máš ho ráda?“

Pokrčila rameny.

„Přece to musíš vědět!“

„Nech těch řečí! Aspoň při večeři.“

Jeden z lesníků se k nim blížil se třemi skleničkami. Byl ještě mladý, v červené tváři chytré oči: „Připijeme si? Na krásu tady slečny!“ Ustrnul nad bronzovou mincí, nebyl s to zvednout pohled.

Tehdy také přišel, vzpomněla si. A nutil mě, abych se napila. Pak se všichni smáli. Asi jsem se šklebila.

Tehdy mi bylo pět let, uvědomila si s úžasem, proč to tehdy dělal? Ale teď si byla jista, že ví, proč přišel.

„Zaplat’!“ řekla tiše.

„Tak se honem napij,“ urazil se lesník, „jinak tě v noci zastřelím. I s tím tvým klukem. Skrz dveře.“

U stolu se smáli.

Věděla, že přišel právě pro ten chechtot, a taky aby si ji mohl prohlédnout a mohl si pak líp představovat to všechno, co přijde a co už nebude moci vidět.

Vzala si skleničku a vypila její obsah jediným sotva znatelným pohybem rtů. Nenáviděla tyhle poslední okamžiky, klíče s kovovými kroužky a odcházení a pohledy v zádech. „Děkuju vám,“ řekla a usmála se na lesníka. „Jednou vám to třeba oplátím.“

Pak si opět sedla, jenom aby nevrzaly postele a vedoucí aby nedělal řeči a taky on aby zbytečně nemluvil, aby to bylo aspoň trochu hezké; vrátil se od pultu a podal jí peněženku.

Otevřela ji roztržitě, chvíli se přehrabovala v drobných, najednou si všimla: „Na nocleh nezbylo?“ Znělo to skoro vítězně.

„Já nevím... Já... Neptal jsem se...“ Pak viděla, jak rudne, a v tu chvíli sama pocítila bolestný stud, odšoupla hlasitě židli.

Šli dlouhou ulicí zhasnutých domů, v zahradách, které míjeli, divoce štěkali psi, ale bylo tu čisté a konejšivé ticho, bože, tohle jsem ještě nezažila, taková bláznivost, pak zůstala cesta v polích, voněly akáty a světlo přicházelo jenom z měsíční výše, zvláštní a nezvyklé.

„Kam jdeme?“ zeptala se. Pozorovala tupé špičky svých bot a snažila se rozeznat, jak velmi jsou zničené. „Asi nikam,“ odpověděla si sama. „V tom to právě vězí, že nikam...“

Nepostřehl asi posměch. „Jednou, když jsem byl kluk, utekl jsem z domova,“ začal vykládat. „Ještě s kamarádem. Nevěděl jsem taky kam. Vzali jsme si spací pytle a hromadu konzerv...“

„No ano,“ přerušila ho netrpělivě. „Spali jste v lese a houkaly sovy, ale vy jste se nebáli. Potom vás chytli na nádraží v Jindřichově Hradci. Doma ti ani nenabíli a tak ses zamiloval. To ti bylo třináct. Do profesorky přírodopisu. Zklamala tě, protože jsi ji nachytal v kabinetu se ženatým tělocvikářem. Tak jsi napsal první báseň. Bože! Kdybys napsal aspoň nějakou písničku!“

„Co?“ nepochopil.

„Písničku,“ opakovala. „Ale to ne. Všichni jste napsali jenom báseň.“

To všichni neměla asi říkat, dotklo se ho to nejspíš. Mlčel teď a cesta byla ještě bezcílnější a tísnivě tichá.

Konečně se opět ozval: „Proč jsi pořád taková? Nechceš nic slyšet!“ A když neodpověděla, zeptal se ještě: „Co vlastně děláš?“

„Nech toho! Přestaň mě vyslýchat!“ Potom řekla: „U filmu. V archívu. Když to chceš vědět.“

„To musí být zajímavé.“

„Ohromně!“

Předtím dělala v účtárně, o něčem podobném ani nesnila. Čtyři filmy denně. Marlon Brando, Laurence Harwey, Alain Delon, těch polibků, schůzek na nároží, těch toalet, večerí, těch barů, orchestrů, těch hvězd, Cybulski, Marylin Monroe, May Britt, nedokončené striptýzy a naznačená znásilnění. Válka, těch hrůz a šťastných setkání. Pracovní úspěchy. Železničáři, soustružníci a havíři hledající nové vztahy. Chuligáni. Vražda v koupelně a vražda na opuštěné silnici. Mnoho opuštěných cest. Stmívání a rozednění na opuštěných cestách. Parky. Lavičky v parcích. Děli a penzisti a milenci v parcích. Honičky v parcích. Ujíždějící vlaky. Světla silnic v noci. Svět skrze zmoklé okno. Poezie samoty. Poezie deště. Poezie velké roviny. Poezie hor. Poezie neladu. Poezie válečných trosek. Poezie slunce mezi větvemi. Poezie prvního polibku, po němž už nic není. Po němž všechno teprve začíná. Všechno. Znala všechno.

Působivost nevyřčených vět. Nedokonaných gest. Působivost náznaku. Dráždivost svlékání zezadu a odhozené podprsenky. Nahých nohou až po stehna. Nahého krku. Až po řadra. Dráždivost přikrývané nahoty. Nahoty přikryté dekou. Nahoty přikryté tmou. Přikryté stolem. Nahoty za španělskou stěnou. Za ovinutou osuškou. Za nedopnutým županem.

Znala všechno. Věděla přesně, proč nemá smysl žít. Věděla přesně, proč má smysl žít.

„Já se učím o červech,“ řekl, „a o takových blbinách. Zítra z nich dělám zkoušku.“

Stoupali zvolna do táhlého vrchu, zastavili se až docela nahoře před nízkou zchátralou kapličkou, dolů prudce spadala rozervaná

vápencová skála, v hlubokém údolí řeka, od ní se zdvíhaly temné cestičky. Obzor byl daleký, složený z několika pásem nočních hor.

„Podívej!“ ukázal.

Byla unavená, velmi ji pálila chodidla. Měla bych si zout boty, napadlo ji, co to bylo za nápad jít ven v jehlách, co to všechno bylo za nápad: stát uprostřed noci na neznámé skále, nikdy by tomu nevěřila, kdyby jí to někdo vyprávěl. „Tak co?“ řekla. „Přece tu nebudem pořád čumět!“

Otočil se a vzal opatrně za rezavou kliku, z vnitřku kapličky se vyvalil zteplalý vzduch plný vůně dávno zvadlých květů a připáleného vosku.

Z oltáře na ně civěla mrtvolná tvář Madonky, na zemi ležel prošlapaný kobereček.

„Co tady?“

„Nic,“ řekl. „Vůbec nic. Nebo se chceš modlit?“

Sedla si unaveně na kobereček, opřela se o nízký stupeň, na němž stál oltář, kolena skrčila pod bradu a přivřela oči.

„Je tu takové divné ticho!“ zašeptala.

„To ti přece vyhovuje, ne?“

„Ano.“ Ale ticho tady bylo těžší nežli venku, bylo tu místo velké opuštěnosti.

„Umíš se modlit?“ zašeptala.

„Ne!“

Také ona se neuměla modlit. Ještě kdysi ve válce ji učila babička otčenáš a zdrávas a sama drmolila naučená slova, sotva začaly houkat sirény a praskat flak, ale ona se nikdy nemodlila: byly jí teprve tři roky a pak už od ní nikdo nechtěl, aby se modlila: ani když byla nemocná, ani když se řítíl domov a otec odcházel. Neprosila o sliťování, ani o pomoc, ani o pomstu a pak ani o požehnání pro nového otce, to už byla velká, deset let. Nikdy se nemodlila ani neprosila, teď jí napadlo, že to musí být zvláštní a musí to být krásné mít někoho. Ne snad proto, aby se k němu modlila, ale proto, že by se

k němu mohla *obrátit* a mohla se mu svěřit. Už velmi dávno neměla nikoho takového.

A k čemu taky, řekla si zlostně. Darmo se člověk zklame. Ať věříš bohu anebo chlapovi anebo čemukoliv, vždycky se nakonec zklameš.

„Povídej něco!“ řekla nahlas. „Nesed’ jako mumie!“

„Nechce se mi!“ odsekl.

Cítila za sebou voskovou tvář sošky a vůně zvadlých květů ji lechtivě dráždila. Stál kdesi za ní anebo snad vedle ní, neviděla nic než holou stěnu a malé okénko, kterým padalo podivné temné světlo. Ale slyšela jeho dech. Rozčiloval ji. „Dovedeš zpívat?“

„Trochu.“

„Zpívej něco!“

„Neumím žádnou *takovou*!“

„To nevadí!“

„Nemůžu tady rvát šlágry!“

„Na tom přece nezáleží.“

„Nemáš rozum,“ řekl.

„Tak aspoň nedýchej!“

„Co?“

„Jdi pryč,“ vykřikla. „Anebo nedýchej!“

„Dobře,“ ozval se.

A skutečně teď neslyšela nic, jako by náhle zmizel anebo byl mrtev a ona teď byla zcela sama na tomto opuštěném místě, zcela sama, věděla, že nemá sílu vstát a odejít do tmy, že i kdyby vstala, nenalezla by cestu, a i kdyby našla cestu, neměla by přece kam jít.

Pocítila svíravou úzkost: Vrať se a nebud’ mrtvý, řekla mu v duchu. Neumírej! Neodcházej! Nebojuj! Zůstaň u mne! Vyved’ mě odtud!

„Zazpívej něco,“ řekla tiše.

„Tak dobře.“

Stále ho neviděla, ale všimla si teď na blízké zdi jeho siluety, jak pootevřel ústa.

Zpíval velice tiše a měl příjemný hlas a melodie byla velmi jednoduchá, trochu kolébavá a trochu směšná a ona ji brzy přestala vnímat a nevnímala už ani slova, jen jednotlivé obrazy, které neměly žádný smysl: sloni s prapory, mokré střechy spletené z fotbalových triček, hejna létacích medvědů, palmové teplo, hodiny na myši pohon: teplé barvy, obrazy jako chvějící se kaňky. Viděla stále tu pohybující se siluetu, ale ta se už kupodivu neopírala o blízkou zeď, ale stála pod vysokým bílým schodištěm: byla její. Mohla k ní vztáhnout ruku a říci: Pojd' se mnou, neodcházej, nebojuj, zůstaň u mne – mohla to říci a věděla, že jí porozumí a zůstane u ní.

Řekla tedy: Pojd'! A běželi po obrovském schodišti, tisíce herců se tu motalo, někteří mávali prapory a jiní jen smutně přednášeli, ale oni si jich vůbec nevšímali a stoupali stále výš.

„Zadržte své kroky!“ křičeli za nimi. *„Propast tam rozevře svůj chrťán! Jenom nebud'te divocí, holenkové!“*

„Vykašli se na ně na všechny,“ slyšela jeho hlas. „Na ty komedianty, na ty strejce. Na ty řečnily. Na ty automobilotelevizní hrdiny, co odrecitujou všechno na světě.“

„Tady ať hrajou,“ řekla. „Tady jsou docela zábavní, když hrajou.“

Stáli už úplně nahoře na tenkém betonovém proužku, který se chvěl jako nit.

„Co vidíš?“ zeptal se.

„Všechno,“ řekla, „je tam prázdko, ale vidím v něm všechno, co jsem kdy chtěla vidět.“

Už nezpíval, na okamžik se poděsila, ale ticho teď bylo přívětivé a přátelské a ona dosud stála na tenkém betonovém proužku, za nímž leželo všechno, a viděla tmavou siluetu před sebou. Ať se nepohne, přála si, ať to všechno zůstane, zůstaneme tu pořád spolu. Ať nikdy neprijde ráno, a ať ta chvíle pořád trvá.

Ovládla ji nesmyslná opilá touha po smíchu, zadržela dech, potom ucítila na tváři slzy. Já jsem šťastná, uvědomila si s úžasem.

Byla to velmi pitomá písnička, skládali ji po večerech v koleji, když se cítili už docela otupení. Měla třicet slok, zazpívám jí nejvýš dvě, aby viděla, jak střelila vedle s těmi básničkami, pak ji políbím. Ale potom zpíval stále dál a díval se přitom na její tvář: nehybnou a velice krásnou. Byla krásná, mohl se naklonit a políbit ji, ale byla také příliš nedostupná a cizí, a on to tedy neučinil.

To proto, že o ní nic nevím, napadlo ho, díval se na ni stále; byl zvyklý dívat se úporně a soustředěně a dlouhé hodiny – vštěpovat si podoby brouků a rostlin – nikdy však zvlášť nehledal podobu nikoho z lidí, ta přece bývá na první pohled zřejmá.

Díval se na ni po celou dobu, co byli spolu, ale zároveň vnímal cestu a domy a noc a slyšel, jak štěkají psi a jede vlak, a hovořil mnoho a myslel na to, co dělá a co bude dělat. Ale teď v této chvíli nemyslel na nic jiného a nevnímal nic jiného, jenom ji a její nehybnost, a tu s úžasem uviděl pod tou nehybností jemné chvění vlasů a řas a skloněné šíje a tušil chvění prstů a dechu a nakonec uviděl, jak se chystá a přichází pláč. A pocítil velikou lítost a účast, určitě prožila něco těžkého, nějakou velkou bolest, ale on *učiní všechno, aby byla šťastná!* Obejmout ji tiše a lehce –

Dotkl se jejího ramene.

„Ne!“ vyhrkla. „Tady ne! Ted’ ne!“

„Řekni něco. Řekni mi o sobě něco!“

„Ano.“

„Řekneš mi všechno o sobě?“

„Ano,“ odpověděla tiše. „Ale tady ne.“

Podal jí ruku a vyšli z kapličky, na severovýchodě už zvolna mizela noc.

Klopýtali mlčky po kamenité cestě. Otáčel se za ní a čekal. Byla velmi unavená, vlasy měla rozházené a pod očima jí vyvstávaly stíny, za chvíli bude ráno, ani se nepolíbili, jenom proto, že pořád tak

hloupě mlčela. Proč? Na co chtěla čekat? Na co chtěla ještě čekat? Otočil se k ní: „To je dobře, že mi všechno řekneš!“

Slyšela tu netrpělivost.

„Nesedneme si tady?“

„Počkej chvíli.“

Byla velice unavená a tísnil ji podivný stesk. Jako by ji někdo prudce vzbudil ze sna, který byl živý a barevný a plný silného citu. Nemohla se probrat, ale nemohla se už ani vrátit.

Ze tmy klíčily první chalupy nějaké vsi, kohouti o překot křičeli, cesta světlala a prach byl lehounce zvlhlý.

„Tak co?“ řekl.

„Počkej přece.“ Potom se zeptala: „Jak se dostaneme domů?“

„Musíš do práce?“

Přikývla.

„Ještě pojedou dálkaři,“ řekl. „Tobě určitě zastaví.“

Ale šli po okresní silnici, věděl, že po té dálkaři nejezdí, a byl docela rád, že nejezdí. Zbývalo jim už tak málo času.

„Pojď! Sedneme si tady.“

Zavrtěla hlavou. Co mu vlastně řeknu; přemítala unaveně. Tehdy, jak ji vzal prvně za ruku... Zvláštní, udělal to zcela stejným pohybem jako on včera večer. Nebylo to na lavičce, ale v prázdném přírodopisném kabinetu. Pamatovala si tu vysokou zelenou skříň s vycpanými ptáky, ropuchu v lihu, tarantuli, udělal to úplně stejným pohybem jako on včera, co je divné, že potom přišlo tolik důležitějších a rozsáhlejších zážitků: schůzky a cesty autem, vyznání, prosby, vyhrůžky, mužský pláč, noci v parku a noci v cizích příbytcích, zklamání, hotelové postele a rozchody, ale tohle viděla jasněji než všechno ostatní a pamatovala si ten dotyk, jak jí přikryl dlaní hřbet ruky, ten velmi něžný a krásný dávný dotyk.

Jsem pěkně sentimentální, napadlo ji. To dělá únava.

Přivřela trochu oči a podařilo se jí nemyslet vůbec na nic. Celý její život se propadl, znovu se k ní vrátil pocit snu. Viděla černé

obrysy lesa nad modrající oblohou, ohořelá zeď města, ještě mohla zahlédnout slabé odlesky ohně; byla teď kolonou pochoduujícího vojska, které se opět jednou blížilo k cíli.

Kam mě vedeš?

Vedu vás, vojáci, k budoucnosti. K větší lásce. K novému hodnotnějšímu štěstí!

Ne, řekla, já už nevěřím. Já vím, že už neuvěřím. Já zůstanu tady.

A to tedy, řekl ten vpředu, budeš ztracený vojáček. Nejhůř ze všech je ztraceným vojáčkům, kteří bloudí v prázdném poli, namlouvajíce si, že dobudou něčeho sami. Budeš strádat deštěm a samotou a mlčením, odvykneš našim řádům a našim výborným povelům, a když na tě natrefí nepřítel, budeš jen blábolit v úzkostech a on tě zmorduje a nenalezne se pak, kdo by ti zatlačil oči.

Já tu zůstanu s ním, řekla šťastně, jeho mám ráda.

Zastavil se náhle, chvíli naslouchal, nepodařilo se mu zakrýt zlost: „Něco jede!“

Byla to těžká tatra, korba přikrytá plachtou. Řidič široce otevřel oteklá víčka: „Nák jste dlouho špásovali,“ řekl. „To sem ještě nezažil. Ve čtyry ráno!“

Mlčel chvíli a díval se na ni. Potom na něho a opět na ni.

„Tak si vylezte,“ řekl konečně, „je tam kousek volnej, mezi sudama.“

Přehoupl se nahoru, ve tmě rozeznal hnědé ovály sudů, čpělo tu pivem.

Musela si zout střevíce, podala mu je, potom se pokoušela přešvihnout nohu přes vysokou korbu, měla však příliš úzkou sukni. Naklonil se, uchopil ji pod paží a zvedl vzhůru, na okamžik ji držel v náručí a její ústa byla velice blízka.

U postranice se válel balík zdupaných, vlhkých dek. Bylo tu velice těsno, seděli na dekách, dotýkali se lokty, kolena skrčená pod bradou.

„Tak vidíš,“ řekl, „tak vidíš!“

Jeho tvář byla docela těsně vedle její. Viděla každý její rys proti světlému otvoru v plachtě. Chlapecká tvář. Docela hladká a čistá.

Chce, abych mu řekla, že ho mám ráda. A chce se líbat. Musím mu to přece nějak říct, že ho mám ráda a že se s ním proto nechci líbat. Ne teď! Aspoň teď ne! Věděla, že musí něco rychle říct, aby ji pochopil. Jenom najít ta slova, obyčejná slova: Mám tě ráda!

Tak ty mě miluješ, řekne, půjdeme tedy někam spolu, vid'? Ne! Nějak jinak. Všemi silami se upínala k těm slovům a už k ní také přicházela, blížila se z veliké dálky: dvě světla na pusté svítající silnici, široké plátno, tichý šepot zpod plachty:

Byl to nezapomenutelný večer. I kdybychom už spolu neprožili nic víc, stálo za to, že jsme se poznali. Ale už se nikdy neopustíme!

„Slíbila jsi mi,“ řekl.

„Nech toho pořád,“ okřikla ho. Tak nenáviděla všechny ty fráze. Spínaly se s ní. Patřily k sobě. A byly v ní. Nasákla jimi. Nedovedla nic než je. Nedovedla nic víc. Mohla ho jenom líbat!

Tak ty mě miluješ? A půjdeme teď spolu, vid'?

Kam?

Třeba k tobě.

Snažila se zadržet ten film. Ale už se hrál.

Rozednívající se pokojík. Rozestlaná postel. *Mám tu trochu neporádek.*

Rozšířené chlapecké oči. *Máš to tu krásné! Rozpačité kroky. Kam mám zatím jít?*

Otoč se!

Pomalé kočičí gesto. Ruce nad hlavou. Odepínání bronzového řetězu.

Za oknem se probouzí město. Popeláři. Konve s mlékem.

Detail židle. Dopadají poslední kousky prádla.

„Tak vidíš,“ ozval se, „za chvíli jsme v Praze... To mi toho asi povíš!“

Teď už ani nechtěl nic slyšet. Chtěl jenom na něco svést svoje zklamání. Nad tím, že mu po celou dobu dovedla unikat, že jí tak nalétl na tu její tajemnost. Jela s ním, aby jí na jeden večer zaplnil prázdnotu. Nebyl si tím ovšem jist. Kdyby se teď k němu obrátila,

kdyby se trochu usmála, odvolal by to asi všechno, ale ona mlčela, a on si tedy zlostně opakoval: Prázdná, obyčejná, prázdná holka... „Tak ty mi neřekneš nic?“ zeptal se ještě jednou.

Snažila se úporně nalézt jedinou větu, ale v hlavě jí vířila nesmyslná tříst' vět a vyznání, něžňoučkových banalit, přšela jména zvířat a květin a mlela se slovíčka – můj drahý, můj milý, můj brouku, můj beránku, můj kocourku, můj tmavovlasý, můj chlapečku, můj jediný – dlouhé unylé pohledy se vylévaly z pivních sudů a tiše mlaskaly polibky. Nebylo nic jiného. Nic. Pootevřela trochu ústa, polkla naprázdno a zavrtěla hlavou.

„Ty... ty!“ Měl chuť ji udeřit, ale stiskl jí jenom bolestně rameno.

„Ne,“ řekla rychle, „prosím tě!“

Vrtěla hloupě hlavou, sevřel jí tváře dlaněmi, na okamžik byly její oči velmi blízko a on strnul nad jejich nehybností. „Ne,“ řekla velmi tiše, „prosím tě!“

Potom klečeli na mokřých rozdupaných pytlech a líbali se.

Líbal ji: moje milá, jediná, moje drahá, moje bělovlasá, moje nejkrásnější, voňavá, má Lingulo, až auto začalo kodrcat po městském dláždění a ona zašeptala: „Už toho nech! Nech už toho!“ A seděli zase vedle sebe s koleny pod bradou, objímal ji kolem ramen, pivo čpavě páchlo.

Viděla otvorem v plachtě zčernalé úlomky zdí a střech a komínů a v hlavě měla čistý a úplný klid, jako vždycky, když se vracela velmi pozdě z flámu.

„Lingulo,“ ozval se, „jsi šťastná?“

Bože, a teď zase do práce, sotva se stačím převléct, budu mít kruhy pod očima. „To víš, že jsem,“ řekla úplně čistým a docela klidným hlasem.

Auto zastavilo před Elektrickými podniky. Seskočil první. Ještě jednou ji držel v náručí. Potom čekali před bílou kachlíkovou budovou, nad řekou vzlínala nazlátlá mlha.

„Půjdemě?“

Po mostě hrčela staříčká tramvaj. „Já pojedu,“ řekla. „Teď už mě snad propustíš.“

Přikývl. „A kdy se zas uvidíme?“

„K čemu?“

„Mám tě přece rád!“ řekl udiveně.

„K čemu?“ opakovala.

Viděla jeho úžas a také v ní se zvedala teskná lítost. Měla už dávno přeběhnout ulici. Ale chtěla mu aspoň teď něco říct.

Stáli proti sobě a mlčeli. „Co to je ta *Lingula*?“ vzpomněla si.

Konečně se jí mohl pomstít za to všechno její mlčení.

„*Lingula*...? Nech toho! Už ti jede tramvaj!“

Díval se za ni, jak běží po široké, pusté křižovatce.

Nemohl pochopit, jak to, že tak snadno odchází. Bez jediného slova. Copak to všechno pro ni nic nebylo? Asi ne, byla přece jen taková, jak si myslel, necítila nic z toho, co cítil on. Byla taková obyčejná... prázdná, řekl si, a obyčejná! Jako všechny.

Na okamžik pocítil svíravou bolest v hrdle a v ústech a musel několikrát polknout, aby ji aspoň trochu zaplašil.

Viděl ji, jak naskočila do rozjíždějícího se vozu, mohl už tedy jít, ale čekal, stála ještě na schůdcích, mohla se přece aspoň ohlédnout.

Stála na špinavých schůdcích, zase jednou se vrací tak pozdě, ale na tom nezáleží. Byla to přece zvláštní noc, škoda, že nemohla trvat, že přijelo to auto, že přišlo ráno, že byl jako všichni jiní...

Někdo za ní křikl: „No tak, slečno, vzhůru!“

Vystoupila na hořejší schůdek, tramvaj skřípavě najížděla do zatáčky, snad tam ještě stojí, chtěla se vyklonit ven a přesvědčit se, jestli tam ještě stojí, ale už plula dovnitř vozu, strkali do ní. Uviděla prázdné sedadlo, teď teprve si uvědomila tu velkou únavu, průvodčí jí štípal lístek, tmavá tramvajácká uniforma, trochu se usmál, snad na ni, ale spíš jen na bronzovou minci – nehodila se sem, tak po ránu.

Přivřela oči a náhle ji uviděla, tu tmavou siluetu, a napadlo jí, že i kdyby zavřela oči zcela, i kdyby před ní prchala ze všech sil,

viděla by ji stále, nehybnou na blízké noční zdi. Byla v ní. Mohla po ní vztáhnout ruku a říci: Pojd' se mnou, neodcházej, nebojuj, zůstaň u mne, a bude už s ní a neopustí ji; vzala si lístek a také se usmála.

Na velkých pouličních hodinách bylo půl sedmé ráno, o půl deváté měl být u zkoušky. Takovouhle senzační přípravu nebude mít nikdo. Celé odpoledne, celý večer a celou noc. S ní. A nakonec se líbali. Tohle mu nebudou chtít ani věřit.

Lingulo, řekl jí v duchu. *Lingula*, odříkával si tiše, třída *Brachio-poda*, skořápky se otevírají nebo zavírají v přední volné části plášťových okrajů, jsou do nich zapaštěny štětiny. Jako celá tato skupina červů, má i *Lingula* blízké vztahy k řádu *Phoronis*...

/1962/

Pás

1

Jaké to bylo ráno, tak úplně nevelkoměstské ráno, nebe nad korunami střech, nebe podobné moři, to by se to plulo, a poli, to by se to šlo: pořád rovně, kdyby se tak dalo jít pořád rovně, vůbec nenasedat, vůbec nevystupovat, jen pořád rovně, a slunce by šlo vzhůru a ty taky, nečum už, bože, klusej a nasedej; tramvaj nabitá horkem, pach těl, najednou mu změkly nohy, to že se ani nestačil umýt, a ten den před ním – ještě byla naděje, ale jaká, ledaže by spadla hala anebo mor, UZAVŘENO PRO MOR, to bychom se s Láďou sebrali, uzavřeno pro mor, ach bože, třeba s Evou, i když už se vdala, škoda, žes to dělala, sebrali bysme se, uzavřeno pro mor, ještě byla naděje pro ten den, hnal se k bráně, už z dálky uviděl bílou ceduli, písmena splývala, uzavřeno, kéž by uzavřeno, inzerovali jenom celozávodní schůzi, to ho mohlo napadnout, uplivil si; píchačky, ten mechanický hlídač, bezúsměvný hlídač tvého života, otevř tlamu, bestie, šest hodin čtyři minuty, proběhl kolem stráže a šedivým dvorem plným vířivého popílku, vrazil ramenem do vrat, první hala, kolem rachotících lisů, Anča jako vždycky krájí plechy, má už z toho záda jako lískovku, jako luk, měli by ti do země vysekat díru, nemusela by ses tak ohýbat, kdybych já byl inženýrem, jenže kdo by se o tebe staral, ještě jedny vrata, pak už je uviděl v té věčně neměnné řadě, tak jako každého měsíce, jako v každý letní den a v deštivý každý smutný a v zasněžený každý den a v den, kdy on sám by zemřel, kdyby se mohl přijít ještě podívat: na začátku lysina, na konci Eva – přeliv jako kachňátko, vdala se, už se nedá nic... vedle Ládi prázdné místo, tam patřím; pravou rukou velké ozubené a tři malá kolečka, levou dvě osičky, nasadit, nechat zapadnout, zkusit, potom vzít čtyři

šrouby, vsunout do otvoru, zavěsit; na jeho místo teď zaskočil mistr; už přestal být mistrem, stal se teď jím, to byl úděl toho místa, každý, kdo se na ně postavil, mohl být farář nebo provazolezec, jednonohý hluchý zápasník – mohl být ráno po pohřbu vlastní mámy anebo přijít prvně od holky, i v ten den musel pravou rukou vzít velké ozubené a tři malá kolečka, levou sáhnout pro osičky. Mistrův pohled lpěl na hodinové ručičce, to mohl i při práci, každý to mohl: dívat se, i myslet, dokonce i myslet, zatímco ukazováček a palec levé ruky zasouval osičku přesně do otvorů v plášti, mistr pootevřel ústa plná šedivě porculánových zubů, bude zase řečí jako v televizi, radši uхни, ach bože, teprve šest deset, vlastně devět, ale to už je skoro jako deset, zatímco se na ně koukám a mistr držkuje, stejně to má... velké ozubené, tři malý; teď skočila, Marie má dneska nějaký svetr, velké ozubené, stejně žvaní nadarmo, jednou přijde a už mě tu neuvidí, na mou duši; ten den bych tu chtěl zrovna být, to blaho, a dívat se na něj, jenže to už pojedu na vlastním koni, čtyři šrouby, vsunout do otvorů... Konečně ho to... a je klid, lanovka se sune tichoučká, sejmut a zavěsit, Mariin šroubovák vrčí, šest hodin šestnáct, na bílé stěně mokvá podivná, bizarní namodralá skvrna. Hnal to po úplně bílé silnici, třešňovou alejí s vlhkými listy, louky se pařily, haló, dva chlapi se zvedli zpod stromu, mávali zběsile.

Zastavil.

Promiňte, stalo se něco strašného. Je nejspíš mrtvej!

Vlekli ho polem i s motorkou, na pneumatiky se lepila červená hlína. Za hustým křovím ležel. Roztrženou košilí krev – v prsou vězel kapesní nožík v podobě ryby. Naklonil se nad tím člověkem. No ovšem, zjistil, rána šla rovnou do srdce. Patřil k vám?

To tak ještě.

Ohnul mrtvému paži, ten člověk musel zemřít před krátkou chvilí, potom si všiml stop, běžely odtud, úzké ženské stopy, dolíčky po kramflíčcích, našlápl motor, slyšel ještě chvíli ten zoufalý a bezradný křik, co jim mohl... on už se hnal po stopě jako ohaň.

Motor sténal v kopci, dá mu zase zabrat, teď však musel myslet, kam to vlastně jede, po jaké se to žene stopě, čemu vstříc, nadechl hluboký chlad lesa, mechový chlad, tlící jehličí, oslzlé kmeny, blede choroše, klopýtala kus před ním; pokusila se ještě utéct, ubohý, toporný pokus, proč utíkáš, já ti třeba... otočila se k němu tváří, uviděl vyděšené oči, psí hned' očí.

To byl váš...?

Ne.

No dobrý. Já to věděl.

Líbila se mu, byla tak velice, tak nepochopitelně krásná. Jak se to vlastně stalo, že právě... Zvedal ji opatrně, musela si sednout za něj, dotyky jejích prstů, přebíhaly po jeho bocích jako kapky teplého deště, jako polibky, chvěl se pod nimi. Konečně, konečně to bylo to, konečně ta veliká chvíle, konečně mohl jenom jet, teď jenom jet, pořád rovně, den a noc, pořád jenom, a nízký chvějící se les prchal po jeho boku, vlahé kameny, stále ten dotek prstů a teplý dech.

„To je přece aušus,“ ozval se Láďa, „koukej, to už je dneska třetí...“ Hodil díl do bedny za sebou.

„No jo.“

„Byli jsme včera za tebou s Líbou. Jeli jsme k vodě.“

Šest hodin třicet sedm, oknem proskočil první pruh slunce, dopadl těsně před něho na stůl.

„Bude zase pařák,“ řekl Láďa. „Nechceš aspoň dneska? Můžeš vzít tu tvou, tu Blanku.“

„Ani nevím.“ Jeho jachta se přece kolébala dávno připravena v zálivu, ležel s Matyášem na zelené palubě, kocour spal v nesnesitelně objímavém slunečním žáru, voda páchla, na nedalekém břehu řádil twist, dalekohledem pozoroval tančící páry, saxofonista v bílých kalhotách, námořníci, děvčata v skoro průsvitných šatech; podklesávali v rytmu; ta jedna v třešňové sukni se mu líbila, osmahlé nohy a hlava se skoro bílými vlasy a její záda téměř obnažená. Nechcete tančit?

Pokrčila rameny.

Asi mi nerozumí, ale to... pokynul jí a ona se pustila za ním; po kamenných schůdcích a dřevěném můstku a přes úzký pruh hlubiny, rozevírající se mezi břehem a jeho lodí, zahnal Matyáše do podpalubí, zapjal motor, sedl si ke kormidlu. Byla k němu bokem, nohy svěšené přes okraj paluby letěly těsně nad zelenými vlnami, nad bílou pěnou, nahé osmahlé nohy.

Nesed'te tam tak! A když se ani nepohnula, připevnil kormidlo, hladké nahé osmahlé rameno, obrátil ji k sobě. Pohnula rty, tichý proud něžně znějících slov, nejspíš chtěla vědět, kam ploujou, nebo, anebo... stejně jí nemohl odpovědět, a místo toho tedy řekl: Holka, ty ses povedla, ty se mi líbíš, seš jako, jako... Naklonil se nad ni a ona pootevřela ústa, jenom nepatrně, jenom úzkou škvírou, ale zahlédl přesto čistou bělost, dlaněmi stále svíral její ramena a zdálo se mu, že náhle ustupují a naklánějí se zvolna a on se nakláněl s nimi a padal potom a skoro vykřikl, ačkoliv to byl lehký, nesnesitelně lehký závratný pád, zarazil se vpůli pohybu, levá ruka už zasadila osičku, ale pravá upustila kolečka, lanovka stála, deset minut před osmou, Marie dotahovala ještě šrouby, potom položila šroubovák, protáhla se trochu a posadila se na převrácenou bedýnku. „Já jsem dneska taková...“ řekla.

Otřel si ruce o kalhoty, ustoupil o několik kroků dozadu, tam měl připravený maličký trojnohý verpánek, vytáhl z kapsy krajíc chleba, neměl sice hlad, ale nikdy nevěděl, co by dělal o téhle první přestávce. Ostatní se sesedli a vykládali, nebyl nikdy moc na řeči a také si nemohl zvyknout, že už není učeň, že má stejná práva jako oni a že se na něho dokonce obracejí a mluví i k němu. Seděl na verpánku, dlouhý, hubený, díval se na ně a pomalu žvýkal.

Potom vstal, musel kolem celé lanovky, těsnou betonovou chodbou mezi stroji, na okenních čtvercích lpěla vrstva prachu, ale dalo se jimi vyhlédnout na úzký dvůr, bylo tam několik desítek motocyklů a jeden starý kaštan, který právě kvetl, a nad dvorem, nad tmavou začazenou zdí, nad černou střechou se vypínal obrovský komín a nad ním nebe, jako dvůr úzké nebe – stále ještě čisté a modré.

Bude teda pořádný pařák, zbývaly mu ještě dvě minuty; mezi tímhle a sousedním oknem stálo na železném podstavci akvárium, u něho Eva, s bílým kornoutem v dlouhých prstech; žlutý přeliv se třpytil v slunci jako kov.

„Tak co,“ přiklátil se k ní, „co dělají tvoje velryby?“ A pozoroval, jak průsvitná rybí těla se hnala k hladině, a tlamičky lapaly.

„Bud' rád, že je tu máme.“ Měla hlas jako rybníční vodu, vdávala se teprve před několika týdny, určitě ho musela chytit na svůj hlas anebo na ten přeliv, když si mu takhle stoupla do slunce.

Vraceli se oba betonovou chodbičkou mezi stroji, škoda, kdyby se nebyla vdala... postavil se na své místo, vzal do pravé ruky velké kolečko a tři malá ozubená, osičku měl už nasazenou. Potom zasunul čtyři šrouby a zavěsil, do pravé ruky vzal jedno ozubené a tři malá kolečka a do levé dvě osičky; amplión na protější zdi trochu zaharašil, potom oznámil.

„Kdyby aspoň toho kecání nechali,“ řekl Láďa, „a už hráli.“

Marie na okamžik zastavila šroubovák: „Stejně, to by mě bavilo, pouštět si desky.“

Hlas umlkl, hráli polku, protože ji měli zrovna navrch.

To teda je ideál, pomyslel si, sedět tam v kanceláři a pouštět desky, panebože, to je ideál, pořádnou desku stejně pustit nesmí, lidi by pak začali poslouchat a přestali dělat. „To by sis pomohla,“ řekl Marii; už nejspíš zase myslela; dovedla myslet jenom na toho svého, on byl na tom líp, mohl si kdykoliv vyskočit do sedla, i když ta zatracená muzika... Kdysi měl muziku rád a zpíval, ale teď, co mu věčně z ampliónu... nenáviděl ji, všechnu muziku. Ještě že ji dovedl neposlouchat. Tak sedej, sedej, křičel na něho známý hlas lékařův, na co čekáš, ta ženská má smrt na jazyku a nic jí nepomůže než tohle, a zasouval mu do kapsy při sedle malý balíček. Vyskočil tedy do sedla a cválal podél banánovníkové plantáže, po prašné cestě, proti němu žhlo úporné, nehybné slunce, potom cesta vyběhla na podivnou kaktusovou pláň: vysoké nadité stvoly s tučnými lupeny vrhaly ojedinělé

stíny a nad nimi poletovali lehcí kolibří ptáci a velcí motýli plachtili nad rusými květy, ti motýli se mu líbili, jak pluli a byli jasně barevní jako neónová světla, zapomněl pro ně na nesmírnou výheň, položil hlavu na koňskou šíji a přivřel oči a viděl už jenom poletující duhové skvrny, byly to skvrny kolibříích ptáků a kaktusových květů a velkých motýlů a on byl velice šťasten, že letí na svém koni tou vyprahlou krajinou a může vidět tolik duhových barev. Pak uslyšel zvuk ne-dalekých bubnů, nejspíš ji zaříkávají, zaříkávají všechna uštknutí, a co jim také zbývá, když jediný lék veze on v kapse svého sedla.

V nízké chatrči z třtinového rákosu ležela na bílé rohoži, měla velmi tmavou pleť a její oči už nic nevnímaly.

Vytáhl stříkačku, kolem něho zatím lidé, a když vbodl jehlu do velmi tmavé paže, viděl, jak tekutina zvolna mizí ze skleněné dutiny, byli bezhlese tiší.

Do večera jí bude líp, oznámil starému muži, který stál celou dobu vedle něho. Vyšli před chatrč a ten muž se zeptal: Jak se vám odměním?

Odpověděl mu: Konám jen svou povinnost. A skutečně nechtěl nic, byl velice rád, že mohl učinit to, co učinil, že mohl jet vyprahlou plání a pomoci ženě, tu kdybyste mi tak mohl dát, pomyslel si, ale neřekl nic, a muž nechápal, proč odmítá peníze, jež mu nabízí, nechápal, že on je rád, že může chtít jenom to, co skutečně chce.

„Vlastně ani nevím, jestli pojedeme,“ ozval se Láďa.

„Proč?“

„Je to otrava... A ještě ta schůze,“ dodal vztekle, „copak se člověku má někam chtít?“

„Mně taky ne,“ řekl skoro s úlevou.

„Dobře!“ Vzal teď do pravé ruky jedno velké ozubené kolečko a tři malá kolečka a do levé dvě osičky, nasadil, zkusil, potom vzal čtyři šrouby a vsunul je do otvorů.

Anebo mi dejte motýla, požádal, modrého motýla, ale kůň už byl unaven, podťali mu běh – motýl se plácal vzduchem jako kus

krepevého papíru, který se urval z vesnické girlandy: bože, už devět, ještě čtyřicet minut a bude velké poločas, dám si dneska zavináče a to černý svinstvo, tu naši coca-colu, a vzal do pravé ruky jedno velké ozubené kolečko a tři malá a do levé dvě osičky a díval se přitom na bílou stěnu proti sobě, podobala se moučnému pytli, možná kdyby hlasitěji vydechl, pytel by se zřítil a přikryl by ho moučnou temnotou; přivřel trochu oči a zaťal koni ostruhy.

Seskočil u obyčejné vltavské skály, Blanka dva kroky za ním, oba se vlekli s ranci. Ukaž, řekl jí, já ti pomůžu, když začali stoupat po úzké skalní pěšině. Ale ona jenom odsekla: Nech toho!

No jen se neto, ale zvedala se v něm lítost. Mohl být ovšem rád, že s ním jede a že s ním teď šplhá po téhle pěšině, která vede do úplné lesní opuštěnosti, ale zvedala se v něm lítost, protože tušil, že už zase uvažuje, jak se mu vymknout, jak se zavřít do svého stanu a mlčet a tvářit se nechápavě, zatímco on se bude vztekat, protože ji má rád.

Měl ji docela určitě rád, mohl by jí to klidně říct, kdyby chtěl, jenže takové řeči on nikdy... Pustil ji před sebe a neviděl teď nic kromě snědých nohou a velkého rance a na něm skoro bílé vlasy.

Holka, ty ses povedla, napadlo ho, natáhl se a řekl: Ukaž, já ti pomůžu.

Nenamítla nic, ale také už nepromluvila; tak vystoupali až nahoru, pěšina se vinula řídkým březovým lesem.

Poslyš, řekla, proč ty neděláš něco... něco... nenašla pro to slova, ale chtěla zřejmě říct: pořádného, něco hereckýho, něco napomádovanýho, běloručkovskýho, něco...

Co máš, utrl se, vidělas těch motorů, když jsme jeli?

No a co, děláš je snad ty? Ty... zasmála se, ty jenom umíš vstrčit pár koleček do převodovky, seš jinak úplně levej a zbytečnej.

Jako každej, odsekl vztekle. Jenže ty s tou tvou nalakovanou hlavou tomu všemu můžeš akorát rozumět!

Chtěla něco namítnout, ale on ji zakřikl: A nech už těch keců. To mám ještě zapotřebí tady o tom žvanit!

Ale Bohouši, řekla.

O těch svých skříních, rozkřikl se na ni. Nepotřebuju holku, co o tom chce žvanit.

Ale Bohouši, opakovala.

To teda nemám zapotřebí, řval na ni. Žvanit s tebou o těch našich skříních.

Ale Bohouši! Hlas se jí zlomil a táhl se jako siréna.

„Začíná pařák,“ ozval se Láďa, otíral si rukávem čelo. „Člověk by se nejradši sebral a rovnou do vody.“

„No.“

„Když jsme chodili ještě do školy,“ řekl Láďa, „byli jsme celá parta. Vykašlali jsme se na všechno a od rána jsme byli u vody.“

„No jo.“

„Už je to let, už je to, člověče, taky pět let,“ a podal mu skřín a podíval se na něho trochu útrpně, jako by chtěl říct: Seber se a utíkej a uteč někam k vodě anebo jdi, prostě jdi někam, pořád rovně, a on ucítil náhle podivné hnutí v nohou, šly, už běžely, trochu se lepil asfalt, strašně se lepil, polkl a přimhouřil oči, které ho pálily, a vzal do pravé ruky jedno velké ozubené kolečko a tři malá a do levé dvě osičky, nasadil, zkusil, potom vzal čtyři šrouby a vsunul je do otvorů. Kůň se úplně unavil, schvácen mu ležel u nohou; devět třicet pět, ohromný, řekl si, bude velkéj poločas, teď už čas poletí, dám si dvě coca-coly, s Láďou by byla určitě... už se těšil na odpoledne, ať udělá, co udělá, jenom aby ta schůze... a vzal do pravé ruky jedno velké ozubené kolečko a tři malá a díval se přitom na bílou stěnu proti sobě.

2

Venku je udeřilo bělostné, horké světlo, to ho vždycky naplňovalo steskem po dalekých krajích, v parku před závodem uviděl Libuši, pořád ještě čekala na Láďu, celé dvě hodiny, co zahřívali schůzi,

tomu se říká věrnost, na něho nečekal nikdo. Budou ho určitě lákat k vodě, přece jim nebude dělat... radši se obrátil na druhou stranu.

„Bohouši.“

„Nemám tu motor,“ křikl.

„Hele, tak tě zavezu k vám. Libuše tu ještě moment počká!“

„Já dneska ne!“ Šoural se pomalu horkou ulicí, jako naschvál ani jediný... V takovýhle den, co by se všechno dalo dělat v takový den; ale co?

Doma spal jenom kocour, táta s mámou měli odpolední, v bytě tkvělo nehybné vedro, otevřel okno. „Obědvals, Matyáši?“

Našel ve spíži knedlíky namočené v omáčce, nacisty si jeden do pusy, kus hodil kocourovi, kocour se ani nepohnul, bylo mu horko; bylo horko a potupné mdlé prázdno – v takový den; uchýlil se ke skříni, ze strašlivé změtenice krámů vylovil

LODNÍ DENÍK

ale vlastně zbytečně, jaký to mělo smysl teď a v takový den, i když se už chýlil ke konci, kdyby jen člověk nebyl tak úplně, tak docela... Ale co? Vlastně je jenom ona, polkl, byla tím dnem, jeho sklonkem, jeho čníci nadějí, telefonní budka pod oknem byla prázdná.

Přece se jí nebude doprošovat, stejně se zas na něco vymluví, jenže co jinýho, když jinak celý ten den zhasne, když uschne bez ovlažení?

V budce ho ihned oblil pot.

„Haló,“ ozval se hlas.

„To jsem já. Co děláš večer?“

„To víš,“ řekl hlas, „pořád to samý. Šprtám.“

„Co?“

„Všchno.“

Mlčel. V budce se nedalo dýchat. Měl jet raději k řece.

„A ty?“ zeptal se hlas.

„Nic.“

„Ty se máš.“

Otřel si čelo. „Přece do toho nebudeš pořád čumět.“

„Já nevím.“

„Do večera ti to stačí, ne?“

„Já nevím,“ opakovala.

„Tak já tedy počkám. Tam u vás u kina. V kolik?“

„Já nevím.“

„Tak v sedm,“ rozhodl. „Přijdeš?“

„Snad...“

„Tak ahoj.“

„Tak čao.“

Vrátil se domů, teď vytáhl lodní deník a zapsal:

Dne 20. května: 158°13'27" záp. délky, 30°5'16" jižní šířky, moře klidné, horký bezvětrný den. Jako předtím trochu nuda. Matyáš pořád spí. Udržíme směr Přátelské ostrovy. Po levém boku čtyři žraloci. Těším se už na večer.

Potom si vzpomněl: *Pitné vody už jenom na několik dní, ale neztrácíme naději.*

Uvědomil si, že má žízeň, uklidil zase deník, pivo ve spíži bylo jako kafe. Pak vyndal rozebraný přijímač a dlouho bez hnutí zíral do spleti drátků, nic ho v poslední době nebavilo: ani číst, ani spravovat, ani jet k vodě ho příliš nebavilo – všechno mu připadalo stejné a všechno se rychle končilo, neměl, nač by se nějak zvlášť těšil. Jenom na ni, trochu, líbila se mu, i když vlastně nevěděl, na čem s ní je – anebo možná právě proto, že nevěděl.

Opustil přijímač, času ještě dost, ale když se budu courat, neměl si vysvětlit, proč je poslední dobou tak otrávený, vlastně na to ani moc nemyslel, to jenom cítil – jako únavu: v nohou a v hlavě a v rukou a před očima.

Někteří lidé si dovedli všechno brát: že jim vyšla sportka anebo že jim nevyšla, a že sešívání minulou neděli... že přišli ráno o minutu, že se pohádali s mistrem, nedovedl je pochopit, i když jim bylo možná líp. Loudal se ulicí: mlčící rodinky k domovům, z oken páchly

večeře, snažil se myslet na Blanku, o čem s ní bude mluvit, nic ho však nenapadalo, vůbec nic, nic se nestalo dneska ani včera kromě toho, že přišel o čtyři minuty pozdě, jenže o tom jí přece nemůže...

Došel tam o pět minut dřív; stoupl si na roh a opřel se o červeno-žlutý klandr, dva domy odtud se rozpadalo nízké periferní kino; červený neón bledl v zapadajícím slunci, nikdo tudy nešel, nebyl zrovna začátek ani konec filmu, v protějším okně pobíhala žena v kombiné, ale nebyla už mladá, na rohu velké zelené hodiny – kdosi jim kamenem rozbil sklo a urazil velkou ručičku, malá ukazovala mezi jedenáctou a dvanáctou; dostal chuť srazit i tu malou, rozhlédl se kolem sebe, ale nikde neviděl volný kámen, a hledat ho... stejně je už sedm, jestli zase nepřijde, tak se na ni, ale je teprve minuta po sedmé, teď se mu po ní dokonce stýskalo, kdyby spolu začali pořádně chodit, mohli by v létě všichni společně, Láďa, Libuše a oni dva, někam pod stan, to by mohlo být ohromných čtrnáct dní. Sedm hodin deset, čekání ho zmáhalo, až přijde, jestli přijde, tak jí něco poví, jenže co pak? Do kina se mu nechtělo; kdyby nebyla tvrdohlavá, odtud se dalo lehko za město, stačilo několika ulicemi a už začínala křovinatá země, tam se mohlo ležet a všechno, to znal, ještě když byl v osmičce, chodili večer s partou svítit baterkama, chlapi řádili – jeden mu přitom vyrazil zub, sedm patnáct, uplivil si, přešel kolem rozbitých hodin a loudal se pěšinkou šeredných činžáků.

Na špinavé desce tlačítka zvonků.

„Haló,“ zeptal se zrezavělý mikrofon.

„To jsem já. Co je s tebou?“

„To ses ty, Bohouši?“

„No já!“ řekl. „Slíbilas mi...“

„Snad,“ opravil ho plech, „přece jsem povídala, že nevím určitě.“

„No tak dobrý.“

„Přece jsem ti povídala, co mám dření. Ty nevíš, jak si žiješ.“

„No jo,“ řekl, „to jo.“

„Moh bys jít chvíli nahoru,“ mluvil plech, „ale nevím, co by naši.“

„Tak ahoj, já už nebudu čekat.“

„Tak čao.“

„Ani zejtra,“ doplnil.

„Tak čao.“

„Vůbec nikdy,“ dodal. Ale zrzavý plech už mlčel.

Do noci zbývalo ještě času, přece si nepůjdu lehnout, tam za *tou* se mu také nechtělo, aspoň dneska ne, někdy ho to za *ní* táhlo, ale dneska ne, celý den si na ni nevzpomněl, vlastně si nechtěl vzpomenout, tak proč teď večer?

Měl jsem vzít motor a jet s Láďou k řece, loudal se k tramvaji, u řeky je vždycky nějaká sranda a holek a v nejhorším nic, slunce a písek, slunce a písek, kytara, barevný plavky, dostal se na hlavní třídu, z výkladní skříně se usmívali voskoví panáci, chvilí na ně civěl, no co, nasedl do tramvaje, bože, ale když... vůz byl prázdný, jenom bába se psem, takhle pozdě a se psem, bába, kdyby radši, kdyby radši, není vůbec špatná, ale když já ji... měl bych vystoupit; koleje unaveně řinčely, padal do tmavého pytle, měl jet raději s Láďou k řece, Láďa je... těch fórů, jako včera, jak řekl mistrovi, jak to řekl mistrovi... zasmál se tiše, v létě bysme mohli nabalit pingl a táhnout někam spolu, jenom jestli nebude chtít s Libuší, pak bych musel...

Vystoupil z tramvaje, v ulici zářil špinavý bufet – Jitřenka, ten, co to vymýšlel, musel být úplný hovado, Jitřenka, vešel dovnitř, tři chlapi tu pili pivo, za pultem nikdo nestál, opřel se o desku a čekal.

Konečně vyšla. Ve velmi usmoleném plášti, malá a hubená, tváře zešedlé celým dnem, růž jí skoro slezla se rtů, uviděla ho a usmála se unaveně, v ústech se jí zaleskly dva zlaté zuby: „To jsi ty, Bohouši?“

„No já.“

„Jdeš za mnou?“

Opřel se o pult, jeho pohled lpěl nehybně v její tváři, ale neříkal nic, nic z něho nemohla poznat.

„Já jsem dneska strašně unavená,“ řekla tedy.

„No jo, je už večer.“

Koukla se na hodiny. „Ještě dvacet minut. A pak zavřít krám.“

„Já na tebe počkám!“

„Nevím... jsem hrozně... jsi hrozně hodnej, že jsi přišel, ale já jsem dneska tak urajtovaná.“

„To tě přejde venku.“

„Asi ne. Dneska už ne. Chceš něco?“

„Dej mi pivo!“

Točila pivo, díval se na její ňadra pod špinavým bílým pláštěm; byla starší nežli on, ne o moc, možná jenom o pět let, neptal se jí nikdy, možná že o mň, v tomhle zaměstnání holky rychle sejdou. A nebyla ani příliš ošklivá, až na ty zlaté zuby a nos, jenom si ji takhle nepředstavoval, nikdy si ji takhle nepředstavoval.

„Jíst nechceš? Stejně už nic nemám.“ Pod sklem schly poslední chlebíčky. Dala mu dva na talířek.

„To dělá to horko,“ řekla. Trochu si přihladila vlasy a dívala se na něho.

Vzal si pivo a chlebíčky a odešel ke stolku. Poslední z těch tří dopil, zvedli se; oni dva tu teď zůstali sami.

„Bohouši,“ přišla k němu, „skutečně bys tu neměl čekat. Jsi hodný, ale já jsem dneska strašně unavená.“

„To je jedno, já počkám.“

„Jak chceš... Podáš mi ty sklenice?“

Vstal, sebral sklenice po těch třech a přinesl jí je. Pustila na ně proud vody, potom je postavila do řady k ostatním. „Už asi nikdo nepřijde,“ řekla, „nestojí to nikomu za to.“

Natočila si pivo a přišla si sednout k němu. „Tak co, cos dělal dneska?“

„To víš,“ zabručel. „Měl jsem se jet koupat, ale nevyšlo to.“

„Zase mě někdo okrad,“ řekla pomalu. „Nevím, jak se to může stát.“

Dívala se na něho nehybným, velice zemdleným pohledem, také její ruka ležela zemdleně na desce stolu: malá dlaň, hrubou kůží prosvítaly žilky; lak z nehtů odprýskal během dne; přikryl její dlaň svou. Nepohnula se ani, její modré oči tkvěly stále nehnutě v jeho

tváři anebo za ní; někde za ním. Potom zvedla sklenici, dopila svoje pivo. „Já nevím, jak se to může stát,“ opakovala, „asi jsem se přepočítala, když jsem dávala nazpátek tomu tramvajákovi.“

„Jakýmu?“ zeptal se a vytáhl z peněženky dvě desetikoruny.

„To nech být,“ řekla, „nech to být!“

Nechala ležet bankovky na stole. „Dneska tu byl jeden,“ začala vyprávět, „takovej kulhavej, občas ho tu vídám, ožral se a pořád něco žvanil, že byl falešně odsouzenej. Seděl prý,“ mluvila pomalu, „a loni se vrátil, před Vánocema. Ale proč na to pořád myslí, nemá cenu pořád na to myslet.“ Vzala jeho i svou sklenici, postavila je na pult, pak odešla ke dveřím a stáhla mříž.

Pustila ho zadním vchodem.

„Tak co?“ zeptal se.

„Nic.“

Na konci tmavé ulice stál její dům, kdyby nebyla tak unavená, aspoň kousíček dál, aspoň tančit, kdyby nebyla tak unavená. „Cítíš?“ řekl. Něco tu vonělo, ale nemohl poznat, co to bylo. Odemkla dveře. „Ty taky musíš zítra brzy...“

„Já vím.“

Šel za ní podél dlouhé řady dveří, bydlela v jediné místnosti, v předsínce tiše kapala voda. „Musím ti ji spravit,“ řekl.

„To už slibuješ... Hned když jsi prvně přišel, taks to slíbil.“

Odestýlala gauč; nebylo tu nic, jenom skříň, stolek, židle a ten gauč. A dva obrázky na zdi: jakési skály nad řekou a sladce barevný březový háj. Sedl si a čekal.

„Nechceš se zatím umýt?“ zeptala se.

„Dobře.“ Odešel do předsínky, na polici u umývadla se válely sponky, lahvička s vaječným šampónem, rtěnka, několik polovymačkaných tub. Otevřel kohoutek, pak si teprve svlékl košili.

„Jednou jsem znala takového,“ ozvala se, „nevadí li, když vykládám o nich?“

„Ne!“ řekl skrze vodu.

„Vlastně to nemá smysl.“ Slyšel, jak uhodila dlaní do peřin. „Jsem dneska hrozně urajtovaná,“ ozvala se. „Neměla bych uvařit kafe?“

Potom se trochu pootevřely dveře, uviděl její ruku s konvicí. „Napust' tam vodu!“

Byl už dávno umytý, ale ještě tam čekal, šplouchal se v chladné vodě.

„Pil strašně kávy,“ vykládala, „ten člověk. Vypil za večer čtyři hrnky. Velký a do každého jsem musela dát tři lžičky kafe. On si ho vždycky přines. Byl doktor, dali ho na nějaký okres, kde byl sám, musel jezdit i v noci. Ještě předtím – a říkal, že tehdy si na to zvyk. A nemoh spát,“ řekla. „Celou noc někdy neusnul.“

Utíral se do měkkého, voňavého ručníku. „Už jsi mi to povídala!“

„O tom člověku?“

„Jak jel za tou ženskou, co umírala.“

„Tak vidíš,“ řekla, „to už jsem úplně zapomněla.“

„Co teď dělá?“

„On? Nevím. Už se dlouho neukázal. Některý najednou zmizí. Ani se neozve... Jako bysme se před tím... ty to neuděláš, vid’?“

„To víš,“ zahučel.

„A možná, že ho to porazilo, to kafe,“ řekla rychle, „proto se neozval.“

Seděli proti sobě, on už jenom v trenýrkách, pili kávu. „Pojď spát,“ řekl, „když jsi tak unavená!“

„Ano.“

Věděl, že se teď bude dlouho mýt, nenáviděl to čekání, zatímco se myla, tu dobu, kdy musil zůstat sám v pokoji. Nebyl to ošklivý pokoj, jenom prázdný a cizí, nedalo se tu nalézt nic neobyčejného, nic zajímavého, ani skvrna na zdi, ani staré rádio, ani akvárium s jedinou modrou rybičkou.

„Co mlčíš?“ zavolala.

„Nechce se mi!“ Ted' i on ucítil tíživou únavu, vždycky v téhle chvíli, když tu ležel v cizích peřinách, když věděl, že by měl něco

říct: jak ji miluje a proč přišel nebo vůbec něco o tom, co je a co bude anebo aspoň myslet na ni a těšit se na ni, pocítil takovou únavu, že musel zavřít oči, a vtom se začal propadat do tmavého pytle, hrubé stěny, stejnostejná tkanina, obalily ho, obepjaly ho, nepronikl k němu ani paprsek, ani myšlenka, ani jediná představa, ležel nehnutě se sevřenými rty, až náhle zpozoroval, že ta hrubě tkaná stěna, ta tmavá neprodyšná látka se sune, pomalu – vteřinu za vteřinou – sotva pozorovatelně se sune, nekončivý šedý pás.

Několik tichých kroků, klapl vypínač, ucítil její tělo vedle svého: „Chlapečku,“ řekla, „hošíčku můj. Ty už jsi usnul?“

Otevřel oči, po stropě lezl světelný odlesk; potom jej zakryla její tvář: dvě velké lesknoucí se...

„Ted' jsem ráda, že seš tu,“ šeptala, „vždycky jsem ráda, že tu seš se mnou.“

Čekala, jestli také něco řekne, ale věděla, že nejspíš neřekne nic, protože nikdy nic neříká, někdy jí to bylo líto. „Ty můj brouku,“ šeptala, „ty můj škaredý brouku,“ potom se dotkla rty jeho brady, už mlčela, jeho krku, jenom hlasitě a rychle oddychovala, jeho tváře, sunula své rty až k jeho rtům, obepjala ho pažemi; pro tuhle chvíli, pro tuhle chvíli sem vždycky znovu přicházel, věděl to, věděla to, měkký tlak jejího těla, padal, cítil, jak se zvolna snáší, nesnesitelně lehký závratný pád, ted' byl asi doopravdy... v téhle chvíli úplně a čistě šťastný, protože nic nemohlo být ještě nad touto chvílí a mimo ni a nic ho odtud nelákalo a všechno se sbíhalo sem, do té jediné chvíle, i když byla tak krátká, a po ní zase přicházela jenom obyčejná noc.

„Ty můj chlapečku,“ zašeptala pak. Čekala, on jenom unaveně dýchal, zeptala se ho: „Líbí se ti to u mě?“

„No...“ zašeptal. Snažil se ještě zachytit tu chvíli, ale nevěděl, jak by to učinil, a tušil, že ted', právě ted' mu začne unikat a on se začne propadat do noci. Žena vedle něho se pohnula, něco zašeptala, potom vstala, odťapkala do předsíně, voda hlasitě pleskala v umývadle,

vrátila se s šedivým lavórem, přes nahé rameno přehozený ručník. Postavila lavór na židli. „Nechceš se umýt?“

A on tedy musel vstát a umýt se, ona zatím ležela za jeho zády. „Teď už ani nevím, jestli se mi chce spát,“ šeptala, „nemám pustit rádio?“

Potom leželi vedle sebe, z rádia padal na zed' bílý kosodélník.

„Nemáš hlad?“ zeptala se.

„Ne!“

„Obyčejně...“ zarazila se. „Ty můj chlapečku,“ zašeptala, „miluješ mě trochu?“

Mlčel, proudila odporná sladká melodie, ještě že ji dovedl neposlouchat, nehybný bílý kosodélník, chladná cizota tohoto pokoje, této noci a hudby a slov, té lásky; přivřel oči a snažil se přivolat svého koně, mlaskl na něho tiše, ale neslyšel ani odpověď, spal někde – jeho kůň, zdeptán tím dlouhým dnem, a možná že unaveně zírá do noci plné hvězd a teplé nozdry se mu přitom chvějí. Svět se propadal do tmavého pytle, kruté stěny, stejnostejná tkanina, ležel nehnutě se sevřenými rty: něco, něco, co by přišlo, bílý kůň na rohu ulice, Jitřenka, něco...

„Bohouši,“ zatřásla jím, „Bohouši, musíš už jít!“

Vyskočil, u postele stál ještě šedivý lavór, do okna padalo nízké studené slunce...

„Ve skříni je chleba... A takový kousky,“ mluvila rozespale, „mandlový kousky.“

„Už nemám čas,“ řekl zlostně. Ale otevřel skříň a rychle krájel chleba.

„Přijdeš zase večer?“ zeptala se, když už byl oblečen.

„Já nevím... Možná, že pojedeme s Ládou.“

„Přijď,“ řekla. „Já vím, že stejně přijdeš!“

Tramvaje byly k zalknutí nacpané a on měl nohy nevyspale měkké, to že se ani nestačil umýt...

Píchačky, bezúsměvný hlídač tvých dní, šest deset, bude zase řečí, proběhl kolem stráže a dvorem plným vířivého popílku, první hala, kolem rachotících lisů, Anča jako vždycky krájí plechy; ještě jedny vrata, pak už je uviděl v té věčné neměnné řadě, tak jako každého dne každého měsíce, jako v každý letní a v deštivý, v každý smutný a každý zasněžený den a v den, kdy on sám by zemřel, kdyby se mohl přijít ještě podívat. Na začátku lysina, na konci přeliv žlutý jako kachňátko, vedle Ládi prázdné místo, tam patřím: pravou rukou velké ozubené a tři malá kolečka, levou dvě osičky, nasadit, zkusit, potom vzít čtyři šrouby, vsunout do otvoru, zavěsit.

Mistrův pohled lpěl na hodinách, šest patnáct, ah bože, teprve šest patnáct. Uchopil pravou rukou velké ozubené a tři malá kolečka, levou dvě osičky, nasadil, potom vzal čtyři šrouby, vsunul je do otvorů, pustil první skříň k Marii, obrátila se k němu a trochu se usmála, mistra to už přestává bavit, no konečně bude zase klid, lanovka se tiše sune, sejmout a zavěsit, Mariin šroubovák vrčí, slyšel klapání kopyt, hnal to po úplně bílé silnici, třešňovou alejí s vlhkými listy, louky se pařily.

/1963/

Poprava koně

1

Jasný fialový záblesk, pootevřela oči do toho světla, bouřka, uvědomila si, bouřka k ránu, okna se slabě roztřásla, zdvihla se v ní svíravá úzkost, měla bych se jít schovat k mámě, napadlo jí mimoděk, jenže už ne, už dávno ne! Zavřela pevně oči a kupodivu náhle se k ní vrátil onen pocit z dob, kdy se ještě utíkala pod ochranu: uklidňující pocit, snad jej způsobila bouře anebo to, že dlela v úplné blízkosti snů, anebo to, že doba, kdy se ještě utíkala, vlastně nebyla tak dávná.

Pocit ji ovládl natolik, že dokonce vztáhla ruku do prázdna vedle sebe, a zdálo se jí, že hmatá dlaň a slyší tichý dech; jaký asi bude den, který začíná bouřkou?

Když se podruhé vzbudí, je nejspíše úplné ráno, neboť cítí teplo na víčkách a také za zdí zní hádka, každodenní hádka.

Bosýma nohama šmátrá po parketách, do prstů vstupuje den, rozloha dne – mám dneska volno – a pak opět ten svíravý pocit: teď už jej nemá na co svést, kam před ním utéct, ale proč bych utíkala, nebudu na něj myslet, vždyť jsem to sama chtěla, stejně jsme se k sobě nehodili – i kdyby to, co udělal, neudělal.

Ale stejně se nemůže zbavit lítosti: jak to mohl učinit – klamat ji, když ho milovala a když jí tvrdil, jak ji miluje. Já bych to nikdy nedokázala.

Láska, uvažuje, skutečná láska se nedá dělit, je úplná a trvá, i když možná já ji nikdy nepoznám, každému přece není přisouzeno prožít skutečnou lásku, a pocítí náhlou úzkost; venku před oknem na uschlé větvi, jež se podobá sově, se třpytí kapky. Ty si myslíš, že ne, že neprožiju, že dneska už nic takového nemůže být, ale já se dočkám, a potom takhle ráno – nakloní se nade mnou, ten milovaný,

a položí mi ruku sem, až sem, a bude při mně celý a jeho teplo mě obemkne.

A stýská se jí, velice se jí stýská, nemusí na nic myslet a stesk je v ní. A tedy, když se oblékne, vystoupá tiše po úzkých točitých schodech, které ústí až pod trámovým střešy před nizoučkými dveřmi. Tady je pokoj, kam se může utéct, není to vlastně pokoj, jen bývalá mansarda, střecha se sklání a okno je malé a vysoko: začíná až ve výši krku a vlastně nízko, končí už ve výši čela; a není tu nic než krámy z dětství a plechové umývadlo, do něhož lze přinést z chodby vodu, a jedna skříň, žehlicí prkno s propáleným potahem a houpací židle a obrovský kotouč modré šňůry, už ne z konopí a teprve ne z papíru, ale z umělé hmoty, šňůry vhodné na převázání balíků a rozsýpavých kufrů a také na věšení prádla a zoufalců; teď spočívala na skobě a její volný konec se sotva znatelně kolébal: trochu příšerné v té místnosti se zavřeným oknem i dveřmi. Ale ji uklidňuje sedět v houpací židli a pozorovat, jak svět natřený na vysoké pohlednici se komíhá nahoru a dolů.

Je teprve ráno a slunce svítí do očí a nad ním nebesa se dvěma oblaky, jež pomalu a věkovitě plynou, jezero bez břehu s propádávajícími se čluny, modrá poušť s karavanou bílých slonů, plavím se a putuju; v úplném tichu slyší nehlučnou práci písku, přesýpání modravých dun a zvolna jako fata morgána se vynořuje silueta první věže a komínek nabodnutý vzhůru a obrovský podstavec pro obrovskou sochu – bez sochy, ta krásná pamětihodnost, a níž a níž, dolů po střechách – to je moje město – až k řece a nad řekou barevné hranolky s celofánem a tramvaje – oprýskané termosky – auta a nepatrná hnutí splývavých bodů – to jsou lidé, kdybych sestoupila, byla bych jako oni a někdo by možná měl radost a řekl by: Už tu zůstaň, nevracej se, ale ne, mně je tu dobře, i když i mezi vámi by mi bylo dobře, mně je tu nejlíp, tady jsem sama, když chci, a nebudu sama, když nebudu chtít; a až tak blízko nebe, a nakonec větev podobná sově, a výš a výš až po poslední siluetu poslední věže a komínek

nabodnutý do nebes, je teprve ráno a slunce stoupá, den měl takový sinavý začátek, ale teď – je jako strom z vlhké hlíny, jako pole, jako střecha obrácená ven z města. Chtělo by se jí něco podniknout, něco musím podniknout v takovém dni; obléknu si tu bílou skládanou sukni a mohla bych se jít koupat nejspíš s Markétou, anebo jen tak, postavím se na konečné, sama – proč ne sama, určitě mi zastaví a svezu se někam, a možná, že bude mladý a že potom řekne: Já vlastně nejedu nikam, to bylo jen tušení dneska ráno. A já odpovím: nejen vaše, ale i moje tušení, jenže nejspíš to bude naopak: nějaký úplně otrávený, ženatý pán; ale na tom nezáleží, vystoupím někde, aby tam byly skály, a polezu vzhůru a potom tam nahoře, jako když jsme bývali spolu, jenže já sama si teď lehnu daleko od všech cest do vlašné jetelové trávy a budu čekat; a zavře tedy za sebou tiše dveře toho pokoje, spíše mansardy, v níž se už jen konec šňůry bude tichounce kolébat za zavřeným oknem a zavřenými dveřmi.

2

Cestou k tramvaji, v bílé skládané sukni a v zelené blůze, musí okolo staré barabizny s *Pozor padá omítka* a s dvěma ošklivými anděly nad vchodem, chvíli váhá, potom projde kolem jednorukého vrátného, vlastně jsem neměla, ještě tu potkám toho jejího, o kterém nemám vědět, už se s ním ani moc netají, chudák mamka, s tím tlustým holohlavým obejdou. Zaklepe na dveře, potom je otevře, vyleje se z nich zmatený rachot psacích strojů a také bledě modré zářivkové světlo a cigaretový pach s pachem laciné kávy, ale nevstoupí.

„Co chceš, Kateřino?“

„Nic, já jen tak.“

Nad žlutou tvářící váčky, ústa pečlivě namalovaná, celá je taková pečlivá a vlasy nedávno obarvené na černo, chce se ještě líbit.

„Já jedu ven, mami!“

„S kým?“

„Sama, mami!“

„Nelži!“

„No sama, neboj se!“

Ohlédne se a odstoupí trochu ode dveří: „Zase lžeš, proč mi lžeš i ty?“

„Já nelžu, my jsme se rozešli.“

„Tak dej na sebe pozor!“

„Proč mi nevěříš?“

„Netrap mě, Kateřino.“

Dveře se otevrou, čarodějnice s kávovou konvicí vypustí strašně bledě modrého světla a rachot psacích strojů: *To jsi ty Kateřino jak se máš děkuju dobře a sluší ti to úplná slečna kde jsi koupila tu sukni a větší seš než máma ukaž no skutečně to dělají ty moje vlasy že je tupíruju.*

„Nechceš něco provést, Kateřino?“

„Nic, vůbec nic, mami.“

Kolem očí má vrásky zasypané pudrem, to kvůli tomu obejdovi, ale co má dělat, když jí táta zahýbá? „Vůbec nic, mami. Je tam hezky.“

„Co to s tebou je, Kateřino, seš taková cizí. A vrať se včas.“

„Ano!“

Pozdraví jednorukého, venku je oslnivě – a podivně prázdné, hodina spěchu už minula: on asi teprve vstává, na kolejkách se vstává pozdě, kdybych byla mohla taky studovat, mě by to bylo bavilo, nejradši biologii anebo literaturu, jenže by mě museli čtyři roky živit zrovna ti dva, a kde by na to vzali – chudáci inkousti – on musí mít něco pro svoji děvku a taky ona pro toho obejdu, když si chce ještě něco užít, radši se oběsit; termoska nejede ani v dálce, aspoň si zavolám.

Budka je prázdná, udělá si v ní pohodlí, loktem se opře o poličku a nohou o výstupek ve stěně, mám docela pěkné nohy, to vím, holky

mi je závidí, když se svlíknu, a jenom jeden pětadvacetník. Mohla bych ti zavolat, ale k čemu – to si jen tak hraju, že bys přišel k telefonu a křičel: Kdo tam, Katko, seš to ty – anebo ty, Libuše? Jaks to mohl udělat, kdybys mi to aspoň řekl, ale to už by stejně nic nezměnilo, co kdybych zavolala Markétě? Víš, co je nového, rozešli jsme se s Otou, představ si, že to už dva roky táhne s tou jejich tělocvikářkou, a já nic nevěděla; přes prázdniny, jak mi říkal, že jede kajak, to byl s ní. Bekla jsem mu sama: to nemá smysl, nikdy bych nemohla takhle – stejně jsme si nerozuměli, ty ses vždycky divila, jak s ním můžu, že jsem vedle něho jako ztracená. Ted' to teprv cítím, věříš, ted' mi je úplně skvěle, i když předtím...

Pán klepe na budku, úplný typ pána, určitě bije děti, počkej, dám ti pětadvacetník, já ho nespotřebovala, už se nezlob.

Termoska jede poloprázdná, zůstanu na plošině, začíná být horko. Stoupne si za řidiče, trochu přemýšlí o lásce. *Nejhorší není žít bez lásky, nejhorší je žít v lásce, která se rozložila a rozdrobená na kousky už není láskou, ale břemenem.* Je hrdá na to, že se dovedla vymknout lásce, která by se zcela jistě změnila v břemeno.

Vystoupí o stanici dřív, přejde kolem šeredné kolejní budovy – okno má zavřené, na spodní polovině polepené papíry, ale nezastaví se ani na okamžik, cítí se velice volná a svobodná: před ní leží celý den a před ní leží celý život, nepředstavitelně dní, jež by mohly být ještě vším, ale ted' nemyslí ani na to, myslí právě jen na dnešní den, který by se mohl vlastně také státi vším.

Auto jí zaslavilo brzy, dokonce osobní, řidič v semišové bundě otevřel dvířka a prohlédl si ji jediným rychlým pohledem. Byl zřejmě spokojen, neboť se zeptal: „Kam jedete?“

„To je jedno.“

„Když jedno, tak jedno.“

Jel rychle a neustále mluvil, rozuměl zřejmě kožešinám a prodával a kupoval je v nejrůznějších končinách světa; poněkud dlouhý a suchý pro její vkus a taky snad starý,

I když mu nebylo ani čtyřicet, mluvil velmi pomalu a uvážlivě, to se jí líbilo, takhle, jak si představovala, mluvili lidé, kteří něco viděli a snad i znamenali. Bylo nerozumné, že poslední dobou trávila všechen čas jen s Otou, jako by na světě nebyl nikdo jiný. *Láska je určitě největším štěstím, ale zároveň člověka zahltí sama sebou, ve chvíli, kdy má člověk pocit, že žije nejúplněji, přestává ve skutečnosti žít. Kolem něho uplývá nesčíslně možných lásek a chvil a příležitostí větších a úplnějších, než jsou ty, které žije, ale on je nevnímá.*

Obilí ještě nedozrálo, muž teď mlčel, neznámá jména vesnic a chvějící se vzduch nad vozovkou, úzká údolí a les na vrcholcích, kdybych mohla takhle pořád jet: celý den a ráno znovu, stále a nevracet se nikdy, nevracet se nikam.

Muž se zeptal: „A vám je skutečně jedno, kam jedete?“

„Je!“ vytrhla se.

„Ukážu vám něco.“

Potom, i když měl vlastně čekat, co mu odpoví, zatočil prudce z hlavní silnice a řítil se dál v kuželu skoro bílého prachu.

Neměla ponětí, kam ji chce zavézt; bylo to nepatrně vzrušující: nevědět, kam jede, ani co se stane; auto ještě jednou zahnulo a blížilo se teď po rozbité polní cestě k třem osamělým budovám.

Muž vystoupil, otevřel dveře a úplně zbytečně jí podal ruku, trochu jí přitom stiskl dlaň. Teprve nyní byl nápadně dlouhý, přímo stvořený na pivotmana: „Tohle jste určitě ještě neviděla.“

Vstoupili do dvora pustého a prázdného, jeho prostor nepokrývalo nic než rezavějící pumpa a v rohu několik rolí drátěného pletiva; poněkud ji stísňovala ta pustota, byl to statek, *v němž se mohlo vraždit*, muž krácel před ní dlouhými, trochu směšně dlouhými a důležitými kroky. Prošli nízkým průjezdem a ocitli se najednou v podivném neuvěřitelném městě tisíců dřevěných klícek. „Počkejte chvíli tady!“ Ve vzduchu tkvěl pach zvířecích výkalů a ještě něčeho, co nedovedla rozeznat.

Před budovou, která se podobala garáži s příliš vysokým vchodem anebo spíše hangáru pro jedno jediné zapomenuté letadlo, stál, uvázan u kůlu s ještě neoloupanou kůrou, šedivý kůň.

Neviděla nikdy podobnou barvu – jako když černou hlínu pokryje vrstva jinovatky. Chtěla se pustit k tomu krásnému zvířeti, ale její muž se již vracel opět těmi směšně a důležitě dlouhými kroky; byla vlastně ráda, že se vrací, protože na tomto místě ležela zvláštní, nevysvětlitelná tesknost, a za ním poklusával olýsalý tloušťík se svazkem klíčů.

„Takové pěkné hosty...“ řekl tloušťík, „slečna je zvědavá na naše norky,“ a vstoupili drátěným vchodem mezi klece, jež čnely na vysokých zkřížených nohách a v nichž zmateně a bezhlavě pobíhala osamělá hnědá zvířata.

Její muž se nepokrytě radoval z té podívané, vykládal bez ustání o těch masožravých zvířátkách – snad kvůli ní, a také se chtěl jistě ukázat před druhým mužem, a tak kráčeli bludištěm samovazeb, z nichž nebylo úniku pro ty vevnitř, jimž bylo dopřáno devět měsíců života, neboť v nich byli nejkrásnější, a ona cítila stoupající lítost jako vždy, když viděla uvězněná zvířata.

Potom došli k řadě, kde v každé kleci pobíhal párek těch zvířátek, tady máme nemocné, řekl její muž, ve společnosti se rychleji uzdraví než v samotě, a ti dva pokračovali ve své obchůzce, snad na ni zapomněli a ona tedy zůstala u těch párků, které jenom nemoc vykoupila z jejich úplné samoty. *Člověka k lásce taky často dožene jenom samota a člověk se vlastně zmítá mezi svobodou a samotou – jenže nejčastěji ztratí svobodu a neunikne samotě, tohle jsem někde četla, ale teď to vím, teď to úplně cítím.*

Oba muži se už ztratili v bludišti a ona se pustila jednou z páchnoucích zvířecích uliček nazpět – a najednou k ní dolehl velmi silně pocit, téměř poznání, že tento den nebude obyčejným dnem a že tedy v něm nebude nic obyčejného a průměrného, že v něm pozná nespíš i lásku, byla si tím tak jista, že kdyby k ní v této chvíli

přistoupil ten dlouhý muž v semišové vestě, jehož jméno ani neznala, a řekl by jí: miluji tě, nejspíš by ho milovala, asi by ho úplně a beze zbytku milovala – až vyšla na místě, kterým sem vstoupili, a uviděla před sebou krásnou postavu šedého koně.

Stál se svěšenou hlavou, a ona přistoupila až k němu, nikdy se nebála velkých zvířat, jenom pavouků, housenek a žab, všimla si, že jedno oko má potaženo neprůhlednou blanou, a napadlo ji, že to je asi starý kůň – a jinovatka na jeho srsti je vlastně jenom znakem stáří – uvázán byl velmi krátkou šňůrou, vlastně dlouhou, ale většina šňůry byla omotána kolem kůlu, a také přední nohy měl spoutány tlustým provazem. I on byl vězněm, ale cítila s ním ještě větší účast nežli s těmi nepatrnými zvířaty v klecích; kůň měl ve svém zbylém oku něco, co připomínalo člověka: nemohla to ovšem být moudrost, snad to byl smutek nebo úzkost – snad jenom bolest anebo únava, nejspíše to byla únava.

Vyštrachala v kabelce pytlík se sladovými cukrátky, kůň je slízl z její dlaně unaveným pohybem šedých pysků a díval se nepohnutě na ni svým jediným okem a ona mu položila ruku na šíji a setrvala podél něho, hmatajíc teď tep krve velkého zvířete, a slyšela jeho dech a objala ji jeho vůně – pocítila náhle něco podobného něze nebo dokonce lásce anebo aspoň teplému konejšivému přátelství: „Ty moje zvíře,“ mluvila polohlasně, „můj bratříčku, ty hloupej koni,“ a kůň jako by zpomalil svůj dech a jeho obrovské tělo se zachvívalo.

Potom se v podivném hangáru před ní otevřela vrata a z vrat vystoupili dva muži v modrobíle pruhovaných pláštích.

„Skamarádil se, mrcha,“ řekl jeden z nich.

Musila ustoupit o několik kroků a pozorovala, jak muži odmotávají šňůru z kůlu s dosud neoloupanou kůrou a jak potom táhnou koně směrem k otevřeným vratům.

Chtěla za nimi něco zavolat, ale kůň se v té chvíli zastavil, vzepřel se a zaržál.

„Tak, mrcho, svině jankovitá,“ řvali a kůň stál jakoby zaražený do země, pohazoval svou unavenou, stříbrnou hlavou a ržál. Jeden z chlapů se otočil k ní a řekl přátelsky: „Cílí krev, bestie, a tak se mu nechce!“

Tu náhle pochopila, co ti dva jsou, a že by měla něco učinit, aby zachránila koně, i když věděla, že nemůže učinit nic.

Mohla jen odejít, měla by odejít, aby alespoň neviděla to, co se stane, ale nedokázala se pohnout od kůlu s dosud neoloupanou kůrou, a hleděla strnule, jak muži od stropu hangáru spouštějí kladku, jak přes její kolo přehazují lano, jehož druhý konec ve tvaru smyčky poutal šíji koně, a dívala se bez hnutí, jak muži začínají táhnout, a viděla, jak napínají všechny síly, a jak také kůň sbírá všechny síly, jeho napjaté žíly, a potom viděla, jak kůň se zvolna – příšerně a lidsky – vztyčuje na zadní nohy zvedán strašlivým lanem, jak jeho kopyta v hrůze buší o zem a pak se jen třepotají v prázdnu, slyšela řev toho zvířete, zoufalý koňský řev, nářek úzkosti, marné prosby, řev, jenž nebyl předtuchou, ale jistotou, a potom se dívala, jak kůň podivnými, nepřirozenými skoky se blíží jícnu vrat. Slitujte se! Ah panebože, ať aspoň zavřou ta vrata potom, a skutečně v tom okamžiku se vrata zavřela za oběma muži i za odsouzeným, a ona čekala, i když nevěděla nač, a potom to náhle přišlo: ani výkřik, ani řev, ale pád, temný, dunivý pád těžkého těla na kamennou zem, a to tedy byl konec; najednou necítila své vlastní tělo, vznášela se, až klesla do měkké písečnaté půdy, ale stále se nad hlavou držela ochablýma rukama kůlu a přitiskla rty k drsné tvrdé kůře a drtila ji pak zuby, až se dohryzala hořkého dřeva.

A pád duněl a nesl se a rozléhal se v ní, až přehlušil všechno, co bylo, a všechno, co kdy bude; byla si jista, že nikdy nepřestane znít, neboť to nebyl zvuk, jaký způsobují věci, byl to zvuk, který vycházel z prázdna jen slabě zakrytého dveřmi: byl to hlas tmy, do níž jsou vlečeni bezbranní.

Pak uslyšela znovu skřípavý zvuk vrat a vzhledla s jakousi marnou a hrůznou nadějí, ale neuviděla nic než dva muže v modrobílých

pruhovaných pláštích, jak táhnou malé žebříňáky, a na každém z žebříňáků ležely kovové necky přikryté zakrvácenou plachtou. Vstala tedy, a ačkoliv si stále ještě nebyla vědoma vlastního těla, rozběhla se podivně nepřírozenými skoky do prázdna před sebou.

3

Kvečeru, zataáhlo se opět a slunce zmizelo za kouřovou clonou, ji vysadili vojáci hned na kraji města, něco za ní ještě volali; netušila ráno, že se vrátí tak brzy, za tak úplného světla a v takové náladě – kam teď půjdu, musím za někým jít, mohla bych do kina, ale co v kině sama, taky se musím najíst, najím se a pak zavolám Markétě, jenže o čem budeme mluvit? V postranní uličce špinavá špeluňka, co sama u stolu, ale přece nepůjdu domů, koukat se na ty dva.

Sedí za neprostřeným stolem, ušpiněný číšník nosí piva a pro ni dršťkovou polévku; prsty se jí trochu chvějí: mám teda hlad, ještě že jím, že můžu jíst, i když je to hnusné a odporné maso.

Chtěla o něčem přemýšlet, aspoň o nějaké knížce anebo filmu, myslet na muže v semišové vestě, na město malých dřevěných klecí, ten pach... A už tu stojí před ní s šedivou srstí a s dlouhou hřívou, není teď přivázaný, volně se pase, pohazuje svou jednookou hlavou a louka se táhne od obzoru k obzoru a obzor je temný jako čára vedená prostředkem noci; od sousedního stolku se k ní upírá mužík s mrtvolnou tváří.

„Seš studentka?“

„Ne.“

„Tak se pojd' posadit!“

„Mám tu talíř,“ a netouží nijak ocitnout se vedle toho člověka, i když je to koneckonců jedno, podobá se trochu tomu máminému obejdovi, takhle asi vysesdávají, chudák máma, když se jí pak dotkne tou žlutou pazourou.

„Bojím se, že seš přece jen studentka,“ mluví vysokým, skoro ženským hlasem, „nechceš si sednout s člověkem,“ ale mámě je asi smutno, je opuštěná, já jí stačit nemůžu, chybí jí láska, a to je tedy ta láska, ta nebeská láska, vzala talíř a posadila se ke stolku toho chlapíka.

„Prodáváš?“

„Ne!“

„Myslel jsem si to, seš studentka.“

„Co je vám do toho?“ utrhne se. Kdyby byla studentka, ale co na tom záleží, co na tom záleží, čím jsem, čím právě teď jsme – a slyší ten dunivý pád, objevuje se odnikud a nikdo ho zřejmě neslyší – když víme, čím jednou budeme.

„Taky jsem moh studovat, jenže mě nedali, musel jsem za povozníka. A nemám je rád!“ pištěl, „ty mudrlanty. A na člověka se vytahují. A co by byli bez nás? Seš sekretářka, co?“

„Nejsem nic,“ řekla a byla to pravda, nic srkající dršťkovou polévku, ale co budu? Anebo už zůstanu nic až do chvíle, ne, na to nebudu myslet.

„Ale loni na Petříně jsme se s nima pobavili, svítili jsme si na ně rachejtlem a tahali je z křoví.“

„Co udělali?“ zeptala se.

„Co udělali, co udělali...“ a ona si náhle vzpomněla na pokojík skoro až v nebi s houpací židlí a s oknem, jež začíná ve výši krku a končí se ve výši čela, a s obrovským kotoučem modré šňůry, jejíž volný konec se vždy zachvíval, snažila se vzpomenout si, kdy byla naposledy tam nahore, a zdálo se jí neuvěřitelné, že ta dávná doba byla dnešním ránem.

„Měli už zvolenýho předsedu vlády,“ ozval se mužík, „tak to měli vymyšlený, celou vládu i s ústředním výborem.“

„Vy jste je bili?“

„Tak pozor, pozor,“ vyjel na ni, „tady se ptám já.“ Potom řekl: „Kdyby studoval můj syn, ten by se nekurvil jako oni, kdybys je viděla, co dělají na těch svých kolejích, vezmou třeba takovou štetku...“

Konečně dojedla polévku, musím odejít, vstát a odejít, ale kam? Vrátím se domů, ale kam, přece se jednou stejně vrátím... Anebo

pojedu k němu, on mě má trochu, aspoň mě trochu měl, rád. Jenže jsme se rozešli, nemůžu k němu jít...

„Seš kadeřnice, vid'! Kdyby sis chtěla přivydělat,“ řekl náhle mužik svým vysokým ženským hlasem a oči mu poněkud povystoupily, „bydlím tady kousek, a nic,“ mluvil rychle, „a nic – jenom by sis sundala sukýnku... Tak pozor,“ vyhrkl, „tak pozor, slečno!“ Došla k oprýskanému pultu a tam na skleněnou vitrítku nad oplatkové řezy a sušenky v čokoládě položila pětikorunu.

„Nic si z něho nedělejte,“ řekl výčepník, „on je, víte, trochu kripl. Nemůže to, prostě tamto, že jo,“ a ona se otočila a rychlými, křečovitými krůčky proběhla mezi stoly.

Když potom stoupala po schodech koleje, kolem odřené rohu a zábradlí špatně natřeného, blížila se pocitu mnohokrát opakované naděje; může ji mít stále ještě rád, i když vlastně teď nevěděla, co to znamená: má stále rád, ale snad mě čeká, a až přijdu, řekne: Cos dělala ten celý týden, jsem rád, že už jsi tady. Ani nevím, proč jsem tady, a jak to, že jsem tady, jenom najednou jsem ležela hlavou v pís-ku, a napadlo mě, že ty budeš ke mně aspoň chvíli milostivý, i když mě nemiluješ, a vyslechněš mě, i když budu mlčet; na chodbě hoří dva vaříče, černoch v bílých teniskách a v nachových trenýrkách, za přivřenými dveřmi hřímá džeztrubka.

„Tak tys přišla? Přecis jen dostala rozum!“ V teplákách, trochu sražený v ramenou, sebevědomý přeborník na bradlech: „Byla to ale blbina takhle trucovat, přece víš dneska. Nesmíš to tak brát...“

Fotografiemi přelepené spodní poloviny oken, nelad rozházených knížek a skript, na zdi mistři sportu a vyřezávaný volský roh, na policičce skleněná krabička s malovanými květy a ptáky, sypali do ní popel od cigaret.

„Jsi úplně jak malá, Katko, myslíš pořád, na co nemáš, i když to s tebou nesouvisí.“

„Ale to se mě přece týká, když máš jinou.“

„Jsi hloupá, záleží jenom na tom, co je mezi námi. Jenom na tom.“

A ticho, džeztrubka z chodby, černoch za dveřmi píská monotónní melodii, za oknem večer, honili je po Petříně, ale já nejsem studentka, nebudu stavět mosty, nebudu odříkávat jména králů ani rodů, ani se učit devíti symfoniím, a je to jedno, je to jedno, mé království jsou bílé a růžové karty v sále s bledě modrým světlem, o půl páté den co den oprašovat sukni, opráším zítra sukni a budu čekat na milosrdné zablesknutí přízně, dostaví-li se, před branami čekat, rozhlížet se a čekat, a až odejde, a on odejde, už to vím, rozhlížet se a čekat stále znovu, nepokořeně čekat a občas kývnout k malé pokorné nestoudnosti a k velkému klamu, jako je ten tvůj, a čekat a čekat a čekat, až jednoho dne přijdou ti dva, dva muži v modrobílých pruzích, a přehodí provaz a počnou táhnout, ne, nechci na to myslet, na to, co bude, na to, co musí přijít, nechci na to myslet.

„Už jsem tu třetí den sám,“ řekl, „tak dlouho jsme na to čekali a pak sis akorát postavila hlavu. Jedlas něco?“

Ve skříňce má víno – to nejlevnější ovšem – a včera na kontrolních závodech byl na kruzích druhý.

„Já už zase půjdu.“

Sedí však na velice špinavé posteli, druhá je ustlaná a rovná jako rakev, přisednu si na ni a budu se na tebe jenom dívat. Nechce se mi tu zůstat, ale kam mám odejít? A tak tedy pije víno, laciné a trpké, nechutná jí vůbec, ani mnoho úlevy s ním nepřichází, jen trochu malátnosti a také pomalé rozmazávání dne a dní. Teď už můžeš mluvit, o čem chceš, dotýkat se mě můžeš i líbat.

„Proč jsi to udělala? Proč jsi utekla?“

„Však to víš.“

„Jsi jako malá, Katko, co vlastně chceš?“

Jde a zhasíná, jsme chycení ve tmě jako dva norci, za okny svítí okna, už vím, proč polepili spodní půlky skel, a za zdí džeztrubka.

„Já pustím rádio, aby nebylo slyšet...“

„Co nemá být slyšet?“

„Seš hloupá, Kateřino, nebo ty se jen tak tváříš...“

Unese ji docela lehce a teď tedy leží vedle sebe, rádio hraje, kdosi kráčí po chodbě, určitě černochoch v nachových trenýrkách, džeztrubka umlkla, kdyby bylo ticho, slyšela bych tvůj dech, bože, jsem tady u tebe, jak jsem se tu vzala? Ale někam jsem musela jít, nechtěla jsem zůstat sama, proto jsem tady, aspoň na jednu noc, jakou jsem měla volbu pro tuhle noc, a ty budeš ke mně chvíli milostivý, po tenhle večer a tuto noc, budeme milenci na jednu noc; řekni mi aspoň něco, nemlč, je mi úzko pod cizí hudbou na cizí posteli; a leží tady vedle sebe, líbá ji: *jsi hezká holčičko pojd' víc ke mně chtěla bych ti vidět do tváře pojd' víc ke mně ano a řekni máš mě rád ty jsi hloupá tak se ptát hloupá že jsem přišla ne že se ptáš.*

Ale já tě snad přece jen mám ráda a řekla bych ti to, kdybys mi to řekl, ale ty mlčíš a jenom bloudíš rukama po mém těle a nic, nic, *sukýnku by sis sundala*, ale já jsem ráda, zvedáš mě pryč z toho dne, zvedáš mě k sobě, snad přece jen přijde ten pocit štěstí, a tak mě líbej – to bych chtěla, tak bych to chtěla, *můj miláčku.*

A leží tedy vedle sebe už polonazí, v nízké místnosti se zakrytými okny je stejně k zalknutí, bloudí po jejím těle s radostí, že přišla, hudba dozněla, hlas mráкотně předříkává:

... qui es aux cieux! Que ton nom soit sanctifié... má přivřené oči a čeká na tu chvíli, upjatá k ní, a její zrak vytřeštěný dovnitř sleduje každé hnutí srdce a puls krve a tu náhle z hlubiny noci vytryskne dunivý pád, ohlušivý hukot rozevírajících se vrat a už čekají ti dva: usměvaví a rozkročení, lana stoupají vzhůru, smyčky se kývají, lahodně se kývají: *jaká jsi krásná máš tělo jako hedvábí k čemu k milování k čemu*, a ti dva už se houpou k ní, *ukaz hlavičku a hrdlo máš bílé i v té tmě k čemu k milování*, ticho, kněz už se domodlil – ticho a varhany.

„Ty pláčeš, Katko, a proč?“

Jsou pryč, za okny svítí okna, ležíš vedle mě, jako všichni milenci zemdleně lehávají, tak to je, tak to bývá, i když jsem to nikdy neviděla, vím to, tak to bývá, a oni odcházejí a ztrácejí se a budou

se zase vracet, ti dva pruhovaní, a budou čekat, až jednoho dne dosáhnou i ke mně a ten provaz se zadrhne kolem mého hrdla, a už stoupám, navždy a úplně stoupám a ty mě nezadržíš, nikdo mě nezadrží, nikdo a nic, a tedy vrata se navždy zavřou, už to vím, už jsem to pochopila, už jsem to všechno pochopila.

„Jsi hloupá, Kateřino, příště se ti to bude líbit.“

4

Je úplná tma a ticho, ti dva doma spí – máma, kdyby se vzbudila, snad bychom plakaly, ale proč – ona má svoje, ty stejné návraty, kolik takových návratů; a neotevře tedy ani dveře, vystoupá po úzkých točitých schodech, střecha se sklání a okno je malé a vysoko a není tu nic než krámy z dětství a plechové umývadlo, do něhož lze přinést z chodby vodu, a jedna skříň, žehlicí prkno s propáleným potahem, houpací židle a obrovský kotouč modré šňůry už ne z konopí a teprve ne z papíru, ale z umělé hmoty mnohokrát pevnější než nejpevnější přírodní materiál, šňůry vhodné na převázání balíku se starými hadry a rozsýpavých kufrů a také na věšení prádla a zoufalců.

Je unavená, taková podivná, beznadějná únava, která se ani netěší na spánek, obklopená únavou, rozsvítí, je jí divné, že v tomhle pokoji byla minulého rána, jako by se to stalo v dávno uplynulém čase, na jehož konci stanula, anebo spíše jako by již stála na počátku zcela jiného času, svléká se pomalu, ačkoliv si ještě neroztáhla postel, na sukni objeví ohavnou temně rudou, už téměř zčernalou skvrnu, taková to byla krásná sukně, a chce se jí plakat nad bílou skládanou sukní a nad svou únavou a nad sebou a jde na chodbu a napustí umývadlo plné vody a potom vezme ten veliký kotouč modré šňůry, ale sotva odvine několik metrů, zmocní se jí ošklivost a svine šňůru opět, a když pak zapere skvrnu, přehodí sukni přes

žehlicí prkno. Co mám teď dělat? Za chvíli začne svítat a před ní není nic.

Zhasne a posadí se do houpací židle a tu ji napadne, že láska je vlastně jako život, Člověk ví, že skončí špatně, že se skončí příliš brzy, že není naděje v jeho trvání, a přece jej žije; a člověk tedy miluje – jako žije – s touhou po trvání a bez naděje na trvání, miluje se zavřenýma očima a s úzkostí, která prolíná štěstí, a nemyslí a nechce myslet.

Zavřeným oknem se vkrádá noční vzduch, tak blízko pod nebem, ale hvězdy jsou matné, v nesmírné dálce svítne sinavý zášleh ztraceného blesku a opět tma, tiché přesýpání tmy a zvolna jako fata morgána vynořuje se silueta první věže a komínek nabodnutý vzhůru a podstavec pro sochu bez sochy, a níž a níž, okna jsou temná, za nimi spějí oni všichni: co stavějí pomníky a co je bourají, a ti, co rozsvěcují světla, a ti, kteří je zhasínají, a ti, kteří se učí, a ti, kteří nenávidí všechny, kdož se učí, a ti, kteří se milují, a ti, kteří prchají k lásce, a ti, kteří nepoznali lásku, a ti, kteří klamou, a ti, kteří před klamem utíkají k ubohým obejdům, aby našli aspoň účast, a ti v pruhovaných šatech, a ti, kteří jim přihlížejí, a ti, co čekají na jejich příchod v bolestné úzkosti, a ti, kteří z úzkosti mučí vlastní lásku.

A já sestupuji a jsem jako oni pod slabě zářícími lucernami, a někdo mě uvidí a řekne: Jsi naše sestřička, jsi tam tak sama, pojď, a já půjdu kamkoliv, ale půjdu – a budu se vznášet a padat, dokud..., a výš a výš až po poslední siluetu poslední věže a komínek nabodnutý vzhůru, a hvězdy, nepatrné nesmírné hvězdy, a musí před nimi přivřít oči a hvězdy zvolna hasnou, a místo toho tu stojí před ní s šedivou srstí a dlouhou šedivou hřívou, zem poprášená jinovatkou, louka se táhne od obzoru k obzoru a po ní se sune celé nesmírné stádo stejně zteplých zvířat a ona leží uprostřed té louky a dívá se, a nechápe, jak někdo může zabíjet tyto překrásné tvory pro nepatrná a ošklivá zvířata v klecích, a dívá se, jak koně pohazují svými hrdými hlavami, a vidí, jak v nesmírném stádu se blíží k sobě

a vzdalují se opět, a jak někteří se dotýkají navzájem hlavami, a vidí, jak se milují – koně – uprostřed louky, uprostřed jediného svého dne, jedině své noci, s hebkými šíjemi, ti volní koně, milenci na jedinou noc uprostřed dlouhé věčné mlčenlivé noci, a vidí tenkonohá hříbata, která pádí uprostřed stáda, bratříčkové moji, šeptá si, a necítí už úzkost, její únava se vpila do stébel louky a ona je lehká tak, že může padat i vznášet se, a tak spí, polosvlečená, v houpací židli, zatímco za průhledem ve střeše svítá a do pokoje padá trochu vlhké nevonné městské ráno a volný konec modré šňůry se tichounce kolébá v neviditelném proudění vzduchu.

/1964/

Ivan Klíma
Milenci na jednu noc

Ilustrace na obálce sinna2500/Shutterstock.com
Redakce Jaroslava Bednářová

Vydala Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání
Verze 1.0 z 30. 4. 2020

ISBN 978-80-274-0791-0 (epub)
ISBN 978-80-274-0792-7 (pdf)
ISBN 978-80-274-0793-4 (prc)